

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 46

София, сбота, 27 февруарий

1932 г.

48. заседание

Петък, 26 февруарий 1932 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Шоповъ въ 16 ч. 40 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители	985	ното здраве отъсно предизборенъ тероръ отъ страна на полицейски органи въ Орѣховска околия (Съобщение)	986
Питания:		5) отъ народния представителъ Н. Пѣдаревъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве отъсно уволнението на единъ секретаръ-бирникъ. (Съобщение)	986
1) отъ народния представителъ Х. Близнаковъ къмъ министритѣ на финанситѣ, на земледѣлието и държавнитѣ имоти и на търговията, промишлеността и труда отъсно безскруполното използване отъ страна на италианската и австрийската режими на нашето тютюнево производство. (Съобщение)	986	Предложение за одобрение проекто-конвенцията за работното време въ търговията и търговскитѣ бюра, приета отъ Международната организация на труда въ общата ѝ конференция въ Женева презъ 1930 г., на XIV-та ѝ сесия. (Съобщение)	986
2) отъ народнитѣ представители Л. Станевъ, Д. Икономовъ, С. Тошевъ, А. Пеневъ и Х. Георгиевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве отъсно насилията въ изборитѣ въ Орѣховско. (Съобщение)	986	Случка. Изключване по за три дни народнитѣ представители Асенъ Бояджиевъ, Лазаръ Станевъ и Христо Трайковъ за нарушение реда въ заседанието	989
3) отъ народнитѣ представители П. Напетовъ и Г. Костовъ къмъ министра на външнитѣ работи и на изповѣданията отъсно въпроса за финансовата помощъ отъ чужбина, въпроса за репарациитѣ и конференцията за разорѣжаването. (Съобщение)	986	Законопроекти:	
4) отъ народния представителъ В. Домузчиевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народ-		1) за Столичната община. (Трето четене)	988
		2) за закрила на земеделѣца-стопанинъ. (Първо четене — продължение разискванията)	993
		Дневенъ редъ за следващото заседание	1002

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ пуждното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни представители: Аврамовъ Аврамъ, Ангеловъ Иванъ, Ангеловъ Станъ, Арабаджиевъ Петко, Бешковъ д-ръ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Боячевъ Тодоръ, Бошнаковъ Тодоръ, Бояджиевъ д-ръ Атанасъ, Бояджиевъ Стефанъ, Буровъ Атанасъ, Василевъ Асенъ, Василевъ Василъ, Василевъ Иванъ, Василевъ Ради, Василевъ Славейко, Велчевъ Иванъ, Геновъ Георги, Георгиевъ Павелъ, Георгиевъ Стойчо, Георгиевъ д-ръ Христо, Говедаровъ Георги, Гюровъ Лона, Даскаловъ Петъръ, Дековъ Петко, Деневъ Андрей, Деневъ Панайотъ, Деневъ Сѣби, Димитровъ д-ръ Георги, Доброволски Стефанъ, Дойчиновъ Никола, Докумовъ Борисъ, Дуковъ Иванъ, Думановъ д-ръ Никола, Енчевъ Георги, Ецовъ Борисъ, Желябовъ Жеко, п. Захариевъ Захари, Ивановъ Борисъ, Попивановъ Петъръ, Илиевъ Илия, Йонетовъ Георги, Калфовъ Христо, Калповъ Георги, Капитановъ Анастасъ, Караджовъ Костадинъ, Качаковъ Йорданъ, Кирковъ Кирко, Кировъ Станъ, Кондаковъ Александъръ, Костовъ Георги, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Куцаровъ Тодоръ, Кършовски

Крумъ, х. Лековъ х. Андрей, Лулчевъ Коста, Ляпчевъ Андрей, Мариновъ Георги, Марковъ Цоло, Марчевъ Никола, Мелнишки Боянъ, Мечкарски Тончо, Милевъ Милю, Момчиловъ Тодоръ, Мустафовъ Али, Нейковъ Димитъръ, Неповъ Атанасъ, Николаевъ Александъръ, Орозовъ Александъръ, Патевъ Симеонъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петровъ Методи, Петровъ Никола, Пиронковъ Александъръ, х. Поповъ Атанасъ, Поповъ Еню, Поповъ Никола, Пулевъ Стамо, Радевъ Георги, Рафаиловъ Филиппъ, п. Рачевъ Иванъ, Рашковъ Христо, Русевъ Иванъ, Русиновъ Костадинъ, Савозъ Велико, Сапунджиевъ Никола, Сарфовъ д-ръ Ангелъ, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Станишевъ д-ръ Константинъ, Стойковъ Апостолъ, Такевъ д-ръ Владимиръ, Таслаковъ Цвѣтко, Ташевъ Димо, Тодоровъ Димитъръ, Тонковъ Тодоръ, Тотевъ Деню, Фернковъ Петъръ, Франя д-ръ Александъръ, Хаируловъ молла Хюсеинъ, Христовъ Димитъръ, Цановъ Стефанъ, Цокъвъ Герго, Чернооковъ Георги, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Иванъ Ангеловъ — 2 дена;

На г. Григоръ Василевъ — 1 день;

ПРИБАВКА: коли № № 6 и 7 отъ приложенията Томъ I.

На г. Илия Добревъ — 2 дена;
 На г. д-ръ Димитъръ Димитровъ — 4 дни;
 На г. Георги Чернооковъ — 2 дена;
 На г. Стефанъ Цановъ — 5 дни;
 На г. Димо Ташевъ — 8 дни;
 На г. Борисъ Ецовъ — 2 дена;
 На г. Димитъръ Дръвски — 1 денъ;
 На г. Стаматъ Ивановъ — 2 дена;
 На г. Иванъ Василевъ — 3 дни;
 На г. Апостолъ Стойковъ — 2 дена;
 На г. Кирко Кирковъ — 2 дена;
 На г. Иванъ Дуковъ — 2 дена;
 На г. х. Георги х. Петковъ — 1 денъ;
 На г. Георги Каназирски — 4 дни;
 На г. Йорданъ Качаковъ — 2 дена и
 На г. Гето Кръстевъ — 4 дни.

Народниятъ представителъ г. Цвѣтко Таслаковъ, който се е ползувалъ досега съ 10-дневенъ отпускъ, моли да му се разреши 20 дни отпускъ по болестъ, като прилага и медицинско свидетелство. Конто сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Н. Пждаревъ (д. сг): Нали вече не разрешавате отпуски по болестъ?

С. Омарчевски (з): Какъ може по болестъ да не се разрешава отпускъ! Има си хасъ!

Председателстващъ Н. Шоповъ: Постѣпили сж следнитѣ питання:

Отъ народния представителъ г. Христо Близнаковъ къмъ г. г. министритѣ на финанситѣ, на земледѣлието и държавнитѣ имоти и на търговията, промишлеността и труда, относно безскруполното използване отъ страна на италиянската и австрийската режими на нашето тютюнево производство.

Отъ народнитѣ представители: Лазаръ Станевъ, Димитъръ Икономовъ, Сава Тошевъ, Андрей Пеневъ и Христо Георгиевъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно насилия въ изборитѣ въ Орѣховско.

Отъ народнитѣ представители Петко Напетовъ и Георги Костовъ къмъ г. министра на външнитѣ работи и изповѣданията относно въпроса за финансовата помощъ отъ чужбина, въпроса за репарациитѣ и конференцията за разоръжаването.

Отъ народния представителъ г. Василь Домузчиевъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно предизборенъ тероръ отъ страна на полицейски органи въ Орѣховска околия.

Отъ видинския народенъ представителъ г. Никола Пждаревъ къмъ г. министра на вътрешнитѣ работи и народното здраве относно уволнението на единъ секретаръ-бирникъ. (Смѣхъ)

Н. Пждаревъ (д. сг): Не е това питането ми. Въпросътъ е: докога органитѣ на г. министра ще тормозятъ добросъвестнитѣ общински служители? Това е мое то питане, а не защо е уволненъ единъ секретаръ-бирникъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Тия питання ще бждатъ изпратени на съответнитѣ г. г. министри, за да отговорятъ.

Съобщавамъ на Събранието, че е постѣпило отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда предложение за одобрение проекто-конвенцията за работното време въ търговията и търговскитѣ бюра, приета отъ Международната организация на труда въ общата ѝ конференция въ Женева презъ 1930 г., на XIV-та ѝ сесия. (Вж. прил. Т. I, № 34)

Това предложение ще се разладе на г. г. народнитѣ представители и ще се постави на дневенъ редъ.

Пристѣпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ.

Д. Икономовъ (раб): Г. председателю! Вчера азъ отправихъ питане до г. министра на вътрешнитѣ работи. Има смисълъ, ако ми се отговори навреме. Затова моля да ми кажете, кога ще ми се отговори на това питане. Вчера на пѣтъ за Орѣхово свалиха четирима души депутати отъ влака. Азъ протестирамъ срещу този тероръ. Моля г. министра на вътрешнитѣ работи да отговори на питането ми.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи ще Ви отговори.

А. Бояджиевъ (раб): Сега тамъ ще се произвеждатъ избори, и вилнѣятъ полицейски шайки, разбойници, които сж обърнали Орѣховската околия въ воененъ лагеръ. Тамъ има полицейски кучета въ човѣшки образи. Затова настояваме да се отговори на питането ни. Тамъ хората сж избѣгали по горитѣ. Ние протестираме противъ тия вандализми.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ на този въпросъ снощи ви отговорихъ. Пакъ ще ви отговоря, за да видите какви лѣжи приказвате.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. председателю! Г. министре! Питанията, които сж отправени, иматъ своя смисълъ и значение, ако сега имъ отговорите, за да видимъ какви мѣрки ще вземете, за да гарантирате изборната борба.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ти не си народенъ представителъ, ти си полицейски избраникъ.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Повече отъ 22 души стражари и повече отъ 50 детективи кръстосватъ Орѣховска околия. Азъ искамъ сега да се сложи питането на дневенъ редъ и г. министърътъ да стговори.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Нѣмате думата, г. Домузчиевъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Тукъ става дума за нѣкакви питання, които сж направени по предстоящия изборъ за народни представители въ Орѣховска околия, които питання азъ още не съмъ получилъ.

Отъ работницитѣ: А-а-а!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Бояджиевъ (раб): Следъ дѣждъ качулка!

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Бояджиевъ (раб): Питанията не търпятъ отлагане. Изгелете полицията и пиянитѣ шайки, които вилнѣятъ въ цѣлата околия.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. професоръ Геновъ свѣтамъ спаси г. Василевъ да не бжде убитъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Задачата на опозицията въ Народното събрание не е да рече, а да дава аргументи. (Възражения отъ работницитѣ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Бояджиевъ (раб): А задачата на министритѣ коя е? — Да организиратъ полицейски шайки, да организиратъ лобоища и да даватъ невѣрни изявления.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Бояджиевъ! Прави Ви последна бележка.

П. Стоевъ (раб): Ние искаме да развиемъ питането си.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Всички пѣтища, които водятъ за Орѣховско, сж задрѣстени и хора се биятъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Най-малко можете да приказвате Вие. Ако има провинени чиновници, органи на властта, тѣ ще получатъ своето наказание. (Възражения отъ работници, сговористи и националиберали обединени)

С. Мошановъ (д. сг): (Къмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Вие лично трѣбваше да отидете тамъ и да видите, че цѣлата околия е обсадена.

Отъ мнозинството: Хей-й-й!

И. Василевъ (з): На 21 юний защо не отидохте вие тамъ? Не ви е срамъ васъ, сговориститѣ, да претендирате за Орѣховска околия!

С. Мошановъ (д. сг): Тамъ съ полицейски кучета се раздиратъ дрехитѣ на хората. Има цѣлъ кордонъ отъ детективи.

Н. Гашевски (нац. л): Най-малко вие имате право да претендирате!

П. Стайновъ (д. сг): Това е позоръ за вашето управление!

А. Бояджиевъ (раб): Искаме да развиемъ питането си. Избихте народа. Окръжавихте цѣлата околия. Нашитѣ хора сѣ избѣгли въ горитѣ, за да си спасятъ живота. Вие сте разбойници!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля Ви се, защо викаете? Вие вчера направихте питането си.

А. Бояджиевъ (раб): Има питания, дадени преди една седмица. На 10 питания не ми е отговорено. Тръбва още днес да отговорите за връщането на новата група депутати от гара Алтимиръ.

Министър д-р А. Гиргинов: Г. Болджиев! Вие раз-
правяте за случки, които вчера сж станали. Какъ можете
да искате отъ мене да Ви отговоря въ този моментъ, ко-
гато трѣбва предварително да направя анкета?

А. Бояджиевъ (раб): Всички факти на тероръ сѣ Ви
много добре известни, защото ставатъ по Вашата запо-

Председателстваващъ Н. Шоповъ: Г. Бояджиевъ! Запослеленъ пътъ Ви предупреждавамъ, че ще предложа изключването Ви.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дайте ми възможность да направя прѣвѣрка.

П. Стайновъ (д. сг): Министерътъ на вътрешнитѣ работи, който управлява България, не знае, че въ Орѣховско има тероръ! (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие не знаете какво искате!

А. Бояджиев (раб): Ние знаем, че Орѣховска околия има надъ 300 полицаи и многобройни шайки, отъ золумниците на които е пропищѣло дете въ майка. (Голѣмъ шумъ)

Председателствувашъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се,
тишина, г-да!

Д. Икономовъ (раб): Ако тѣ не мълчатъ (Сочи болшинството), защо ние, работниците, да мълчимъ! Тамъ, въ Орѣховско, има полицейски кучета.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Икономовъ! Най-после ще приложатъ правилника. Вие обърнахте Парламента на звѣрилица. Предупреждавамъ Ви, че ще приложатъ спрямо Васъ санкциитъ на правилника. Разберете това!

А. Бояджиевъ (раб): Въ цѣлата страна върлуватъ кучета въ човѣшки образъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Дайте ми възможность да прочуа вашето пигане, дайте ми възможность да направя анкета, защото провърката, която азъ направихъ по телефона отъ моитѣ органи въ Орѣховска околия, опровергава напълно всичкитѣ ваши твърдения. (Възгласения отъ работници, говористи и националиберали обединени)

А. Бояджиевъ (раб): Това е лъжа. Знае цялото население въ Орѣховско, знаете и Вие, защото командувате шайкитѣ.

И. Василевъ (з): Да направимъ парламентарна анкета за полицейскитѣ кучета въ Орѣховска околия.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Единъ министъръ не може да приказва така.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Домузчиевъ! Моля
Ви се!

Д. Икономовъ (раб): Тамъ се вършатъ варварщини надъ трудящитѣ се избиратели.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

А. Бояджиевъ (раб): Ако нашите депутати не сѣ върнати отъ Орѣхово, ние слагаме всичките наши мандати. Вие (Къмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) слагате ли Вашия мандатъ, ако наистина сѣ върнати?

Председателстващъ Н. Шоповъ: Г. Бояджиевъ! Правя Ви за последенъ пътъ бележка. (Възражения отъ работници, сговористи и националлиберали обединени)

Х. Статевъ (нац. л. о): (Къмъ министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Дайте възможностъ да се прочете това питане, защото това, което слава въ Орѣхово, действително е много страшно. Като се прочете питането, на тѣзи работи, които Вие знаете, ще отговорите, а на тия, които не знаете, нѣма да отговорите. (Шумъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. г. квестори!
Какво вършите? Въдворете редъ!
Моля ви се, г-да, пазете тишина!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви казвамъ, че трѣбва да се направи анкета. Едини онзи днешни, вчерашни или днешни събития азъ не мога да ги зная, за да ви отговоря.

А. Бояджиевъ (раб): Дайте ни свобода да заминемъ; ние искаме да заминемъ днесъ.

А. Циганчевъ (з): Ами защо тероризирате Парламента, защо не поискате думата? (Шумъ)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ работниците) Азъ дълга да ви заявя, че вие сте несериозни, когато искате още въ този моментъ да ви отговоря.

Н. Найденовъ (д. сг): Срамота е това, което се върши.
(Шумъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Д. Гичевъ: Кое е срамота? Посочете, г. Найденовъ, едно събрание на Сговора въ Орѣховско, което да е разтурено; посочете едно село отъ тая околия, въ което събрание на Сговора да е разтурено. Тамъ нѣма никакъвъ тероръ, . . .

П. Стайновъ (д. сг): Какъ да нѣма?

Министъръ Д. Гичевъ: . . . и този шумъ тукъ е сама една аларма. Пакъ ви повтарямъ: посочете единъ сговористъ или единъ силовистъ, който да е арестуванъ тамъ. Вие искате да оправдаете голѣмото поражение, което ще получите на 28 този мѣсецъ. Отъ кога Вие, г. Стойчо Мошановъ, започнахте да плащате за комуниститѣ? Никакъвъ тероръ нѣма въ Орѣховско.

С. Мешановъ (д. сг): 15 души депутати сѣ ходили тамъ и тази сутринъ сѣ върнати.

Министъръ Д. Гичевъ: Има шантажъ, организиранъ отъ васъ и отъ тѣхъ. (Сочи работниците)

С. Мошановъ (д. сг): 15 души народни представители
сѣ вѣрнаги.

Министъръ Д. Гичевъ: 30 събрания има направени въ единъ день отъ опозицията въ Орѣховско.

Л. Станевъ (раб): Не е вѣрно. (Голѣмъ шумъ)

Министъръ Д. Гичевъ: Какъ да не е вѣрно?

Х. Статевъ (нац. л. о): (Към министъръ д-ръ А. Гиргиновъ) Г. министре! Ако всичко това е така, нищо не прѣчи да излѣзе сега г. Домузчиевъ да съобщи нѣкои факти. Ние листа тамъ нѣмаме регистрирана, интересъ нѣмакъвъ нѣмаме за участие въ изборитѣ, но на г. Домузчиевъ, който е избранникъ отъ Орѣховска околия и представлява интереситѣ на тая околия, дайте възможность да излѣзе и да съобщи нѣкои факти, пъкъ нека се опровергаятъ.

Министър Д. Гичевъ: Защо не давате възможност на г. министъра на вътрешните работи да събере нужните сведения?

Х. Станевъ (нац. л. о): Защо не искате да чуете какво става?

Н. Найденовъ (д. сг): Той (Сочи министър д-ръ А. Гиргиновъ) знае добре положението.

Министър Д. Гичевъ: Не го знае.

Н. Найденовъ (д. сг): Вие го знаете, и той го знае.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Найденовъ! Вие сте били министър и председател на Камарата, Вие знаете, че за да отговори, трябва да имам събрани нужните данни. Защо се опитвате да правите тук само аларми и зрелища?

Н. Найденовъ (д. сг): Срамота е! И г. Гичевъ знае положението, и Вие го знаете.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Срамота е вашето.

Министър Д. Гичевъ: Вие, г. Найденовъ, знаете г. Ляпчевъ колко отговаряше на такива питання.

Н. Найденовъ (д. сг): (Към министър д-ръ А. Гиргиновъ) Двамата с Васъ сме ходили да протестираме против такива работи.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Но не за такива акции.

Отъ работниците: Долу! (Глъчка. Тропане по банките отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни)

Л. Станевъ (раб): (Къмъ земледѣлцитъ) Тропайте! Вие ръководите полицейскитъ шайки въ Орѣховско. (Работниците напускатъ залата. Силно тропане по банките отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни)

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: (Къмъ Л. Станевъ) Вие сте най-големиятъ провокаторъ отъ болшевиците въ България.

А. Циганчевъ (з): (Къмъ Л. Станевъ) Вие искате по този начинъ да спечелите изборитъ, като обърнете Парламента на циркъ.

С. Мошановъ (д. сг): 15 души депутати сж ходили и сж върнати. (Тропане по банките отъ мнозинството)

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте единъ човѣкъ, който се занимава съ интриги и доносничества.

С. Мошановъ (д. сг): Да, да, върнати сж въ пломбиранъ вагонъ.

Н. Кемилевъ (д. сг): (Казва нѣщо)

Министър Д. Гичевъ: Вие убивахте депутати. Вие, които избивахте депутати, нѣмате право да говорите сега. Убийцитъ на депутати плачатъ за депутати! Това е трагизъмъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): Единъ отъ нашата срѣда е билъ гавра на кучетата. Това е скандалъ. (Силно тропане по банките отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Силно звъни)

Министър Д. Гичевъ: Бждете увѣрени, че това нѣма да помогне въ нищо на Сговора въ Орѣховска околия да вземе изборитъ, а още по-малко на г. Домузчиевъ, който даже не излиза съ листа.

В. Домузчиевъ (нац. л. о): (Възразява нѣщо. Тропане отъ мнозинството)

С. Таковъ (з): (Къмъ Н. Кемилевъ) Вие убихте х. Петрова въ кѣщи и други седемъ души.

Х. Станевъ (нац. л. о): (Къмъ министър д-ръ А. Гиргиновъ) Чуйте какво Ви питатъ!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Какво да ги чуя? Искате да направя провѣрка, а не давате възможност да я направя.

Л. Станевъ (раб): Вие сте ги пратили тамъ. (Тропане отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. квесторъ Гашевски! Поканете г. Станевъ или да седне на мѣстотъ си, или да напусне залата. (Лазаръ Станевъ продължава да говори, безъ да сж чува) Г. Станевъ! Искате да приложите санкциитъ на правилника къмъ Васъ? За последенъ пътъ Ви предупреждавамъ, че ще положа на гласуване въпроса за изключването Ви.

Л. Станевъ (раб): Писънитъ на хиляди селяни искатъ възмездие! (Работниците влизатъ въ залата)

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Защо дойдохте?

А. Бояджиевъ (раб): Искаме да ни се отговори на питането.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Х. Трайковъ (раб): Да си видите сурата!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Ще ви отговори, нѣма да останете безъ отговоръ.

Х. Трайковъ (раб): Ако сте чистъ, ще отговорите сега.

А. Бояджиевъ (раб): Сговориститъ покриха страчата съ кърви, а вие ще я удавите. Вие сте новъ Сговоръ. (Тропане отъ мнозинството)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): 200 души стражари ги командуваша единъ Влаховъ, бившъ околийски началникъ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Присѣжваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — трето четене на законопроектъ за Столичната община. Има думата г. докладчикътъ.

К. Пастуховъ (с. д): (Къмъ министър д-ръ А. Гиргиновъ) Вие сте министър на вътрешните работи, но не излизате да направите декларация, а г. министър Гичевъ отговаря

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Какво искате?

К. Пастуховъ (с. д): Казвамъ, че Вие сте министърътъ на вътрешните работи, присѣжвате тукъ, а г. министърътъ на земедѣлнето се явява да опровергава всички твърдения на депутатитъ

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ ви казахъ сжщото. Какво искате да кажете, г. Пастуховъ? Азъ и снощи казахъ, че всички тѣзи сведения сж невѣрни. (Тропане отъ работниците)

А. Бояджиевъ (раб): Вѣрни сж! Стоници граждани сж свидетели какъ се спиратъ влакове и свалятъ народни представители отъ пияни полицаи.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: И днесъ казахъ, че всичко това е невѣрно.

Министър Д. Гичевъ: Вие, г. Пастуховъ, бѣхте въ Орѣховско, Вашитъ приятели и днесъ сж тамъ и свободно правятъ събрания навсѣкжде. Недейте имъ уйдисва. (Сочи работниците)

Л. Станевъ (раб): Вие сж вашитъ ортаци — деветоюнци надминавате Сговора. Всички села сж писнали отъ терора.

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Станевъ!

К. Пастуховъ (с. д): Въпросътъ не е за една или за друга партия — въпросътъ е за свободата на изборитъ. Когато се явяватъ депутати да ви заявятъ, че сж били върнати и че въ Орѣховско има насилия, дългъ е на министъра на вътрешните работи, най-малко, да направи де-

яларация, че ще вземе мърки да обезпечи свободата на изборитѣ.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ казахъ това.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля Ви се, г. Пастуховъ!

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Азъ казахъ, че ако нѣкои вършатъ насилия, ще бждатъ наказани.

Д. Икономовъ (раб): Вие не казахте, че ще вземете мърки.

А. Бояджиевъ (раб): Г. министре! Ще ни осигурите ли свободата? Искаме да заминемъ за Орѣхово.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Кой Ви е отнелъ свободата?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Продължително звъни) За последенъ пътъ предупреждавамъ г. Станевъ, г. Бояджиевъ, г. Костовъ и г. Домузчиевъ да пазятъ реда! (Възражения отъ лѣвицата)

Л. Станевъ (раб): Обуздайте полицейскитѣ шайки!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. народни представители! За изпълнение на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, предлагамъ изключването на народнитѣ представители г. г. Асенъ Бояджиевъ, Христо Трайковъ и Лазаръ Станевъ.

А. Бояджиевъ (раб): Искамъ думата за обяснение.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Имате думата.

А. Бояджиевъ (раб): Г. г. народни представители! Вѣрно е, че ние направихме тукъ енергиченъ протестъ въ сръзка съ това, което става сега въ Орѣховската околия по поводъ допълнителнитѣ парламентарни избори. (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството) Околията е превърната въ полицейски лагеръ. Тамъ хората не могатъ да стоятъ по домоветѣ си, а сѣ избѣгали по горитѣ. Повече отъ 15 души наши депутати сѣ върнати отъ лияни полици и отъ детективи и шайки; първиятъ и вториятъ наши кандидати сѣ прогонени отъ околията. Заради туй ние направихме тоя протестъ.

Азъ повтарямъ още единъ пътъ нашия протестъ, като ви заявявамъ, че нищо не е въ състояние да спре възхода на работническата класа. Долу Сговорътъ № 2 — Народниятъ блокъ! Да живѣе работническо-селското правителство! (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Христо Трайковъ за обяснение.

Х. Трайковъ (раб): Предлага се изключването на народни представители отъ работническо-селския трудовъ блокъ. Азъ смѣтамъ за ненужно да давамъ каквито и да е обяснения. (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството) Вие сте убийци и нищо друго! Моитѣ обяснения ще бждатъ дадени отъ работницитѣ и селянитѣ въ избора на 28 того, като гласуватъ за работническо-селския трудовъ блокъ.

Отъ земледѣлцитѣ: Ей!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Лазаръ Станевъ за обяснение.

Л. Станевъ (раб): Подали сме питане още преди нѣколко дена и искаме да ни се отговори за следното. На 24 т. м. надъ 30 души полици и свалиха насъ, 5 души депутати, на гара Бѣла-Слатина въ присѣствието на сто-тици граждани.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Говорете по изключването.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Това не е обяснение.

Л. Станевъ (раб): Повече отъ 300 полици има въ Орѣховско, изпратени отъ Берковската, Бѣлослатинската, Врачанската и др. околии (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството) и надъ 100 души детективи отъ София и другаде сѣ заминали за Орѣховската околия. Въ всѣко село на тази околия има по 5—10 души полици, които гонятъ, арестуватъ и биятъ нашитѣ сѣмишленици. Нашитѣ кандидати тамъ сѣ арестувани, бити, заплашвани и прогонени.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които г. г. народни представители сѣ съгласни да бждатъ изключени по за три заседания народнитѣ представители г. г. Асенъ Бояджиевъ, Лазаръ Станевъ и Христо Трайковъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Отъ работницитѣ: Малцинство е!

Л. Станевъ (раб): Окрѣжниятъ управител и агитаторитѣ на Земледѣлския сѣюзъ командуватъ полицията и шайкитѣ. Това е истината! (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството) Въ всички села тамъ народътъ е пропищѣлъ отъ побоища, арести и стрелби. Обстрелвани сѣ наши другари. Това е истината! Това става въ Букьовци, Бутанъ, Гложене, Селановци, Алтимиръ и всички други мѣста. (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството) Това е „свободата“ на г. Гичевъ, за която той говорѣше на земледѣлския конгресъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. стенографи! Нѣма да бележите нищо отъ това, което говори г. Лазаръ Станевъ

Л. Станевъ (раб): Вие сѣ вашитѣ орѣзачи лезетоянитѣ въведохте невиджана тирания. Вашитѣ избиратели, г. Гичевъ, въ Орѣховска околия сега пицятъ отъ вашия тероръ. Вие надминахте Сговора. (Голѣма глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. квестори! Поканете изключенитѣ народни представители да напуснатъ залата. (Квесторитѣ Иванъ Драгойски и Никола Гашевски отиватъ при тия последнитѣ и ги поканватъ да напуснатъ залата)

А. Бояджиевъ (раб): Апелирамъ къмъ работницитѣ и селянитѣ да гласуватъ за Трудовия блокъ! Долу Народниятъ блокъ!

А. Наумовъ (раб): Въ единъ моментъ, когато въ Орѣховската околия върлуватъ шайки, (Тропане по банкитѣ отъ мнозинството), ние протестираме най-енергично за изключването на нашитѣ трима депутати!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Къмъ изключенитѣ народни представители) Ще напуснете ли залата?

Л. Станевъ (раб): Меншество е!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Болшинство е.

Министър д-ръ А. Гиргиновъ: Провѣрете, г. председателю.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ще повтори вота. Който отъ г. г. народнитѣ представители е съгласенъ да бждатъ изключени по за три заседания народнитѣ представители: Асенъ Бояджиевъ, Лазаръ Станевъ и Христо Трайковъ, моля, да вдигне рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

А. Бояджиевъ (раб): Долу фашистската диктатура! Да живѣе властта на работницитѣ и селянитѣ!

Х. Трайковъ (раб): Долу фашизмътъ!

Л. Станевъ (раб): Вие сѣ терористи и убийци. Някоя тирания не е била вѣчна, ще се сгромоляса и вашата. Ето ви демокрацията!

Министър Д. Гичевъ: Все е по-голѣма отъ болшевишката. (Голѣма глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Драгойски! Вие квесторъ ли сте? Изпълнете си длъжността!

Квесторъ И. Драгойски (д): (Опѣтва се къмъ работницитѣ и приканва изключенитѣ да напуснатъ залата)

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Сякашъ и квесторитѣ се срамуватъ да изпълнятъ запозѣдитѣ Ви, г. председателю.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене. Презъ време на четенето ставатъ и следващитѣ пререкания)

В. Домузчиевъ (нац. л. с): Министъръ Гичевъ да заповѣда да се върнатъ държавнитѣ автомобили, съ които сѣ

платнали изъ Орѣховска околия безброй земеделѣски агитатори! Половината отъ тия автомобили сѣ вече изпотрошени.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Стига, бе! Срамота е да приказвате.

Н. Пждаревъ (д. сг): Срамота е за Васъ, г. министре.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Побеснѣли отъ загубване мандати и власт!

Х. Статевъ (нац. л. о): Какъ така може да се говори! Защо да е побеснѣлъ! Не прилича на единъ министъръ, така да говори!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Какъ да не е побеснѣлъ!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Вашитѣ полицаи и Вие сте побеснѣли!

С. Омарчевски (з): Да се накаже Домузчиевъ!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Г. председателю! Помогете г. министра да си оттегли думитѣ. Бесна е неговата полиция.

Х. Статевъ (нац. л. о): На какво прилича това, г. председателю!

С. Омарчевски (з): Да се накаже Домузчиевъ!

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Въ Орѣховско се упражнява тероръ отъ една бѣсна полиция! И това е, за да се правятъ депутати баджанацитѣ на министритѣ! Разбойници! Кучешки тероръ се упражнява отъ една побеснѣла полиция!

Отъ земеделѣцитѣ: Преди 21 юний трѣбваше да приказвате тия приказки! (Глъчка)

В. Домузчиевъ (нац. л. о): Не България ще пропадне, а тая ваша демокрация!

С. Омарчевски (з): Стига бе, срамота е!

Т. Кънчевъ (д. сг): Какво докладвате тамъ, г. докладчикъ? Какъвъ е този докладъ?

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Слушайте!

Н. Пждаревъ (д. сг): Искате крадешкомъ да прокарате и закона ли? (Глъчка)

В. Станковъ (раб): Хората ги смазвагъ отъ бой, а вие се занимавате съ законопроекти!

Отъ земеделѣцитѣ: Стига тамъ, бе! (Глъчка)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Г. г. народни представители! Така законопроектътъ биде гласуванъ на второ четене. По предложение на г. министра на вътрешнитѣ работи тази сутринъ комисията по сѣщото министерство измѣни чл. 5 както следва: следъ чл. 6, който гласи: (Чете) „Въ изборитѣ за столични общински съветници и училищни настоятели гласуването става съ цвѣтни бюлетини, съгласно избирателния законъ“, се прибавя следниятъ новъ текстъ: (Чете) „Като се спазватъ и следнитѣ наредби: кандидатнитѣ листи се преставятъ седемъ дни преди избора предъ I софийски мирови сѣдия, който въ 24 часа се произнася върху редовността на листата, като дава възможностъ на заявителитѣ въ срокъ отъ два дена да отстранятъ констатиранитѣ недостатѣци.

Всички спорове относно ползуването на цвѣта се разрешаватъ съгласно съобщението на централнитѣ управители тѣла на партията, които разпореждатъ съ цвѣта.

Следъ утвърждаването на листитѣ мировиятъ сѣдия веднага ги съобщава на столичния полицейски комендантъ, който ги обявява въ всички избирателни райони и секции.

Всѣка кандидатна листа може да има свой застъпникъ, упълномощенъ отъ одного отъ кандидатитѣ.

Това е измѣнението на чл. 6.

Т. Кънчевъ (д. сг): Това е общо правило по избирателния законъ.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Сѣщо така, по предложението на г. министра на вътрешнитѣ работи, комисията усвои: втора и трета алинея на чл. 18 да се слѣятъ въ една втора алинея съ следната редакция: (Чете) „Съ специална заповѣдъ кметътъ, въ съгласие съ помощницитѣ си, разпредѣля службиитѣ. За своитѣ действия и разпореждания всѣки отговаря лично. Кметътъ може да спре или отгъби известно разпореждане на нѣкои отъ своитѣ помощници“.

Това сѣ измѣненята, които по предложение на г. министра на вътрешнитѣ работи бидоха усвоени и направени отъ комисията.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представител г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че това измѣнение на закона не трѣбва да стане отъ Народния блокъ, но трѣбваше да стане отъ Демократическия сговоръ. Защото това измѣнение нито е народно, нито демократично, нито е народовластническо, то е реакционно.

Т. Кънчевъ (д. сг): Чухте ли, г. Гиргиновъ?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Кое измѣнение?

Ж. Маджаровъ (з): Защото вие не можете да смѣтнете, че това измѣнение е демократично.

Нѣкой отъ мнозинството: На трето четене ще се поправи!

Ж. Маджаровъ (з): Азъ искамъ да се отбележи това въ дневницитѣ. Това измѣнение, което не посмѣ Демократическиятъ сговоръ да го направи, вие го правите.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Кое измѣнение? Кажете!

Ж. Маджаровъ (з): Да нѣма народно избирателство, а да има партийно избирателство. Вие въведохте цвѣта, въвеждате и шабоветѣ. Управлявате съ шабове — народътъ ще си каже думата.

Министъръ Д. Гичевъ: Сговорътъ махна цвѣта, а ние го възстановяваме.

Ж. Маджаровъ (з): Шабоветѣ ще опредѣлятъ кой да се избира!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма да оставимъ да си играятъ разни честолюбци, които сѣятъ политически развратъ. Ще има шабове, разбира се.

Ж. Маджаровъ (з): Не партията, а народътъ — това е максимата. Народътъ ще опредѣля, а не шабоветѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това е въ духа на проекта.

Ж. Маджаровъ (з): Избори ще правимъ, ще видимъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има предложение, подкрепено отъ 18 души народни представители. . . .

Ж. Маджаровъ (з): Да поправа г. министра. На единъ мирови сѣдия въ София ще му представятъ 72 листи и той въ 24 часа ще трѣбва да ги разгледа. Какъ ще ги разгледа?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: 150 дѣла гледа на день.

Ж. Маджаровъ (з): Въ ржцетѣ на полицията давате изборитѣ!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Моля Ви се, г-да!

Има направено предложение отъ народнитѣ представители г. г. Теодосий Кънчевъ, Петко Стайновъ, Стоянъ Омарчевски и др., подписано отъ нужното число народни представители, въ смисълъ, въ ал. 2 на чл. 21 да се изхвърлятъ думитѣ: „председателя на“.

Х. Мирски (д): Предложение, което е направено на второ четене и не е прието, не може да се гласува при третото четене.

Т. Кънчевъ (д. сг): Ние правимъ сега това предложение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Понеже това предложение, подписано отъ нужното число народни представители, се прави сега за пръвъ път при третото четене . . .

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Не се прави за пръвъ път, г. председателю, то се гласува при второто четене и се отхвърли.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля Ви се. При второто четене, когато се гласува чл. 21, това предложение не е направено.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Направено е, г. председателю.

Х. Статевъ (нац. л. о): Не е правено, само е говорено.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Теодоси Кънчевъ, за да развие предложението си.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Съгласно чл. 40 отъ правилника за вътрешния редъ, при третото четене, което става най-малко единъ день следъ второто, ако се направи предложение за нови поправки или прибавки, подкрепено отъ десетъ души народни представители. Събранието постъпва по начина, определенъ въ чл. 39, което значи, че ще трѣбва да се постъпи както при второто четене.

Срѣдъ тази натегната атмосфера ние трѣбва да говоримъ спокойно, защото вършимъ законодателна дейностъ. Вѣрно е, че вчера азъ повдигнахъ въпроса въ свръзка съ чл. 21, но понеже не можахъ да направя писмено предложението си, както поиска г. председателътъ, това мое предложение не бѣше предложено на гласуване и вие съ него не се занимахте. Поради това азъ моля да ми позволите сега, изхождайки отъ принципи съображения, да развия това свое предложение предъ васъ.

Съгласно чл. 12 на току-що прочетения законопроектъ — ние имаме всички интересъ тоя законъ да бѣде добъръ, макаръ че по принципъ не искаме да го приемемъ — когато се разтури общинскиятъ съветъ, назначава се седмочленна комисия, която изпълнява службата на общинския съветъ до избиране на новъ общински съветъ.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Г. Кънчевъ! Вие сте авторъ на самия законъ за Софийската община и въ него стои сѣщата разпоредба, направена отъ съображения на демократичностъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): Може тогава да е събркалъ.

И. Лѣкарски (д. сг): (Къмъ докладчика) Недейте прекъсва — Вие сте докладчикъ, трѣбва да слушате.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ не предизвиквамъ никого, упражнявамъ едно свое право и смѣтамъ, че когато хвърлямъ известна свѣтлина и развивамъ моята идея, никой не трѣбва да се счита провокиранъ отъ това.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): (Казва нѣщо)

С. Мошановъ (д. сг): Г. председателю! Напомнете на г. докладчика да мълчи.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Защо да мълчи? Докладчикътъ да не е нѣкой писаръ тукъ!

Т. Кънчевъ (д. сг): Когато, значи, общинскиятъ съветъ е разтуренъ, съгласно чл. 12 назначава се седмочленна комисия, която изпълнява функциитъ на общинския съветъ. Съгласно чл. 21 отъ сѣщия законъ, общинскиятъ съветъ назначава кметскитъ намѣстници, а когато общинскиятъ съветъ е разтуренъ, неговитъ функции се изпълняватъ отъ седмочленната комисия. Щомъ общинскиятъ съветъ назначава кметскитъ намѣстници, и щомъ при разтуряне на общинския съветъ неговитъ функции се упражняватъ отъ седмочленна комисия, право е, не председателятъ на седмочленната комисия, а седмочленката въ пълния си съставъ да изпълнява функциитъ на общинския съветъ, тя да назначава кметскитъ намѣстници. Щомъ седемтъ члена на седмочленната комисия ще изпълняватъ функциитъ на общинския съветъ, тѣ ще трѣбва да назначаватъ и четиритъ кметски намѣстници, а не тѣ да бѣдатъ назначавани еднолично отъ председателя. Има по-голъма гаранция, когато тѣ бѣдатъ назначавани отъ седемъ души. Касае се,

най-сетне, да се даде възможното най-доброкачествено управление на Софийската община. Единиятъ може да грѣши, но седемтъ ще грѣшатъ по-малко. Това е единъ принципъ на демократичностъ, това е последователно на идеята, която се смѣта, че тукъ се проповѣдва: вмѣсто да се дава абсолютна властъ на единъ председател, назначаенъ административно, да назначава кметскитъ намѣстници, тѣ да се назначаватъ отъ 7 души, което, безспорно, представява по-голъма гаранция за по-добрия подборъ на лицата, които ще бѣдатъ назначени за кметски намѣстници.

Поради това съ моето предложение, което правя въ ал. 2 на чл. 21, думитъ: „председателя на“ да се махнатъ, азъ искамъ кметскитъ намѣстници да се назначаватъ не отъ председателя на седмочленната комисия, едно чисто административно лице, а да се назначаватъ отъ седмочленната комисия. Азъ смѣтамъ, че единъ демократъ, който претендира да бѣде истински носителъ на демократични принципи, не може да откаже правотата на тази теза. По тия съображения азъ моля да се съгласите съ моето предложение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Г. г. народни представители! Позволете ми само две думи по това предложение. То се повдига и въ комисията още въ първото ѝ заседание, и то отъ хора съ по-чисти намѣрения отъ намѣренията на г. Теодоси Кънчевъ. Комисията го обсъди и понеже го намѣри за непрактично, го отхвърли.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Казва нѣщо).

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Ще Ви кажа какви сѣ намѣренията на г. Кънчевъ; тѣ много ясно личатъ. Въ заседанието на комисията тогава присѣствуваше и г. министърътъ, който чу тѣзи съображения. Г. министърътъ, обаче, остана на базата на законопроекта и комисията се съгласи тогава единодушно положението да остане така, както ви го докладвахъ Г. Теодоси Кънчевъ каза: „Азъ съмъ авторъ на закона за Столичната община отъ 1929 г., публикуванъ въ „Държавенъ вестникъ“, брой 27, отъ 1 май 1929 г.“. А този законъ въ чл. 7, алинея втора, казва: (Чете) При разтуренъ съветъ кметскитъ намѣстници се назначаватъ и увольняватъ отъ председателя на седмочленната комисия измежду избирателитъ на Столицата, които иматъ правото на избираемостъ“. Сѣщото това постановление е запазено и въ законопроекта.

Н. Стайновъ (д. сг): Значи, подражавате на Сговора.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): Ето, г. г. народни представители, какъ съзирамъ азъ неискреностъта на ония аргументи, които г. Кънчевъ прави намъ достояние въ това заседание на Парламента. Г. Кънчевъ не го интересуватъ принципитъ на демокрацията, защото принципитъ на демокрацията сѣ едни, тѣ сѣ вѣчни и, ако г. Кънчевъ днесъ служи на тѣзи принципи, той бѣше задълженъ да имъ служи и вчера и оня день. . . .

Т. Кънчевъ (д. сг): Това не е аргументъ.

Докладчикъ А. Кантарджиевъ (д): . . . и тогава, когато отъ моето мѣсто (Сочи трибуната) докладвахъ всички законопроекти и мѣроприятия по Министерството на вътрешнитъ работи. Г. Теодоси Кънчевъ тогава, обаче, се ръководи отъ едни принципи на демокрацията, а днесъ се ръководи отъ други, които така или иначе уйтиватъ на неговата партийна кауза. За хатѣра на неговата партийна кауза, Парламентътъ не може да отстъпи отъ едни принципи, които сѣ легнали въ основата на единъ законопроектъ. Като имате предвидъ, че комисията по Министерството на вътрешнитъ работи е обсъждала този въпросъ, взела е предъ видъ всички тѣзи съображения, моля ви да се съгласите чл. 21 да се приеме tel quel.

И. Симеоновъ (д): (Къмъ сговориститъ) Какъ може да вземате думата на трето четене по четирима души? Вие знаете ли правилника? Какъ е възможенъ този резултатъ?

Н. Пждаревъ (д. сг): И по четиридесетъ души ще вземаме думата.

Х. Статевъ (нац. л. о): Г. председателю! Искамъ думата.

Т. Кънчевъ (д. сг): Г. Симеоновъ! Прочетете правилника и ще видите, че може да се взима думата. Това е ново предложение.

И. Симеоновъ (д): Може да взима думата този, който прави предложението, а не всѣки.

Т. Кънчевъ (д. ср): Чл. 39 дава право на всеки народен представител да взима думата.

И. Симеоновъ (д): Когато прави предложение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ съмтамъ, че предложението, което се прави, е умѣстно и затуй го подписахъ доста народни представители отъ нашата група. Принципътъ е, че общинскиятъ съветъ избира кметскитъ намѣстници. Шомъ нѣма общински съветъ, замѣства го 7-членката, която кондензира въ себе си всички права на общинския съветъ. Логично е 7-членката да изпълнява ония функции, които изпълнява общинскиятъ съветъ, които не се изпълняватъ отъ кмета. Когато кметътъ, който е избранъ отъ общинския съветъ, не може да назначава кметскитъ намѣстници, какъ ще може председателятъ на 7-членката, огоризиранъ отъ министра на вътрешнитъ работи да замѣства кмета, да назначава кметскитъ намѣстници? Ето защо това предложение е основателно и азъ моля да бѣде гласувано отъ цѣлия Парламентъ. Не сѣнарушаватъ никакви принципи на демокрацията, както казва г. докладчикътъ, а, напротивъ, идва се да се подчертае принципътъ на самоуправлението. Ако отнемемъ правата на 7-членката и ги дадемъ на председателя на 7-членката, това значи, че дезавуираме общинския съветъ, това значи, следъ като сме дали едни права на общинския съветъ, отнемеме тия права отъ 7-членката, за да ги дадемъ на председателя на 7-членката. Тамъ е недоразумението въ този членъ. Азъ моля г. министра на вътрешнитъ работи да се съгласи съ това предложение, което се прави, защото логическото заключение е: като нѣма общински съветъ, 7-членката да назначава кметскитъ намѣстници, тъй като общинскиятъ съветъ се замѣства отъ 7-членката.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. ср): Г. г. народни представители! Предложението, по което се дебатира, не е предложение само на Теодоси Кънчевъ, а е предложение, подписано отъ повече отъ десетъ души народни представители — отъ 18 души. Бесспорно, когато се правятъ такива предложения, докладчикътъ, като представител на парламентарната комисия,...

Ж. Маджаровъ (з): Ти ще разтуришъ работата, като приказвашъ. Ще навредишъ!

Н. Пждаревъ (д. ср): Не Васъ ще питамъ дали да приказвамъ! — ... докладчикътъ, казвамъ, ще трѣбва да даде мнението на комисията, шомъ като въпросътъ е разглежданъ въ комисията. Това, което ни каза г. докладчикътъ, че въпросътъ е разглежданъ въ комисията, ни дава основание да искаме той да бѣде разглежданъ сега на трето четене. Обаче абсолютно никакви мотиви не се дадоха отъ докладчика, за да ни убеди, че съображенията, които изложи г. Теодоси Кънчевъ, сѣ неприемливи. Напротивъ, азъ съмтамъ, че на тия съображения нѣма какво да се противопостави и че предложението трѣбва да бѣде гласувано отъ всички, за да се подчертае, че законътъ е създаденъ, за да се подобри положението, а не за да се запази лошото положение.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Христо Статевъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Вѣрно е, че когато се обсъждаше тоя членъ въ комисията, нѣкои отъ членоветъ й вземаха думата, за да искатъ да бѣдатъ точно ограничени и опредѣлени правата на кмета. При установяването на тия права въ закона се имаше подъ съображение наличността и контрола на общинския съветъ. (Народнитъ представители г. г. Стефанъ Даскаловъ, Стефанъ Петковъ, Жеко Маджаровъ и Василъ Мариновъ разговарятъ нѣщо помежду си) Азъ ще чакамъ докато се разправятъ господата тамъ!

Председателстващъ Н. Шоповъ: Моля, тишина, г-да!

Х. Статевъ (нац. л. о): Тогава се повдигаше въпросъ: може ли кметътъ да влиза въ прерогативитъ на своитъ помощници и до кѣде се простиратъ правата на самитъ помощници по отношение изпълнението на тѣхнитъ функции? Комисията единодушно призна, че правата на кмета трѣбва да бѣдатъ разширени, но това бѣше при положението, че помощницитъ му сѣ посочени непосредствено

отъ общинския съветъ, образуватъ една колегия и, следователно, отговорността имъ е обща, а кметътъ остава само да олицетворява общото съгласие на своитъ помощници. Обаче нека добре да се запомни, че не е правенъ въпросъ въ комисията за правата на председателя по отношение назначението на неговитъ помощници.

Въпросътъ е принципиаленъ. Известни съображения въ полза на предложението, което се прави, се изнесоха. Азъ само ще подчертая следното.

Г-да! Седмочленната комисия носи общо отговорностъ и за дѣлата на ония, които ще бѣдатъ назначавани за кметски намѣстници. Следователно, всеки единъ, който бѣде удостоенъ съ довѣрието на централната властъ, за да бѣде членъ въ седмочленната комисия, трѣбва да има правото да контролира дѣлата на ония кметски намѣстници, които евентуално ще бѣдатъ назначени въ отдаленитъ райони. Шомъ като той ще носи отговорностъ, трѣбва да има и правото при назначаване на дадени кметски намѣстници. Това е едно принципиално съображение, което трѣбва добре да се схване и което опредѣля точно какви трѣбва да бѣдатъ правата на седмочленната комисия.

Ето защо азъ се присѣдинявамъ къмъ направеното предложение и съмтамъ, че съ него се прави една корекция на едно опущение, което е било допустнато, която корекция е въ духа на всички ония принципи положения, които сме обсъждали и които сѣ легнали въ основата на законопроекта.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народният представител г. Дамитъръ Икономовъ.

Д. Икономовъ (д): Г. г. народни представители! Тенденцията на този членъ е много ясна. Искане се председателятъ на 7-членната комисия, който се назначава отъ министра, да добие онова право, което племенността налага, т. е. посредствомъ него да може да се пренебрегнатъ ония племена, които министърътъ направо не би желалъ да пренебрегне, и затуй се дава право на кмета да си избере той своитъ замѣстници-кметове. Явно е, че това не е нито демократично, както казва г. Жеко Маджаровъ, нито народовластническо, а ние ще добавимъ, че не е и народоблокарско. Ако искате да потачимъ общинското управление, трѣбва да дадемъ тази властъ на колективитета, който управлява общината въ отсъствието на редовенъ общински съветъ, т. е. на 7-членната комисия. Толкова логично нѣщо е тсва, че нѣма нужда отъ особена аргументация.

Отъ името на нашата група декларирамъ, че ние ще гласуваме, щото 7-членната комисия да добие това право, а не председателятъ ѝ, назначенъ отъ министра.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Напраздно се държатъ патетически речи по единъ незначителенъ въпросъ.

Отъ лѣвицата: А-а-а, незначителенъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, моля. — Касае се въпросътъ за временни кметски намѣстници, назначени по административенъ редъ отъ 7-членната комисия, която сѣщо ще бѣде назначена по административенъ редъ. Седмочленната комисия трѣбва да представлява едно цѣло, което трѣбва да бѣде напълно единно, за да извършва лесно своята работа. Въ миналото заседание, когато се разглеждаше тоя законопроектъ, азъ възразихъ на г. Теодоси Кънчева по този въпросъ, защото той смѣсваше компетенцията на общинския съветъ съ компетенцията на 7-членната комисия. Законопроектътъ, който днесъ гласуваме, не отождествява едната компетенция съ другата и затова всички заключения, които прави г. Кънчевъ, сѣ неправилни.

Вѣрно е, че кметскитъ намѣстници, при съществуването на общинския съветъ, се избиратъ отъ общинския съветъ, съгласно законопроекта, следователно можемъ да приемемъ, че 7-членната комисия ще решава по отношение назначаването кметскитъ намѣстници, когато е разтуренъ съветътъ. Това е една корекция, която, ако мислите, че е много целесъобразно да се направи, нека я приемемъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ ще ви моля тогава да приемете предложението на г. Кънчева, като само се съгласятъ г. г. вносителитъ на предложението втората алинея на чл. 21 да гласи така: (Чете) „При разтуренъ общински съветъ, кметскитъ намѣстници се назначаватъ и увольняватъ отъ председателя по решение на 7-членната комисия измежду избирателитъ на столицата, които иматъ

право на избираемост“. (Ръкоплъскания отъ мнозинството). Да се знае, че ще трѣбва всѣки пѣтъ единодушно и съ общо съгласие да решава 7-членната комисия. Ние стоим на този принцип, той е за насъ мѣродавенъ. Следователно, напразно г. Теодоси Кънчевъ се грижи да всѣ суматоха въ редоветъ на народното представителство. Прочее, азъ съмъ съгласенъ да се назначаватъ кметскиѣ намѣстници отъ 7-членната комисия.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи е съгласенъ съ предложението за измѣнение на алинея втора отъ чл. 21.

Т. Кънчевъ (д. сг): Азъ съмъ съгласенъ съ предложението на г. министъра и съмъ много доволенъ, че той отрече това, което вчера поддържаше. (Ръкоплъскания отъ сговоритѣ)

Х. Чолаковъ (з): Не е вѣрно.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има предложения на комисията по чл. чл. 6 и 18.

Които приематъ измѣненията, които се докладваха отъ г. докладчика, по чл. 6, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ измѣненията, докладвани отъ г. докладчика по чл. 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които приематъ предложението на г. министъра на вътрешнитѣ работи, въ алинея втора на чл. 21, следъ думата „председателя“ да се прибавятъ думитѣ „по решение“, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Които г. г. народни представители приематъ законопроекта на трето четене, както се докладва отъ г. докладчика, заедно съ току-що приетитѣ измѣнения по чл. чл. 6, 18 и 21, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплъскания отъ мнозинството)

(Вж. прил. Т. II, № 20)

С. Мошановъ (д. сг): Още единъ позоръ на Народния блокъ!

Х. Статевъ (нац. л. о): Глътнахте цѣла София.

П. Стайновъ (д. сг): Това ви е актива.

С. Мошановъ (д. сг): Ще бѣде построенъ Ючбунарскиятъ домъ!

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. председателю! Дайте отидѣхъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Давамъ 5 минути отидѣхъ.

(Следъ отидѣхъ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Заседанието продължава. Понеже отсъствува г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, точка втора отъ дневниятъ редъ — одобрение предложението за одобрение постановлението на Министерския съветъ, относно Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, взети презъ 1931 г., се отлага.

Пристъпваме къмъ разглеждане на точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за закрила на земеделѣца-стопанинъ. (Продължение разискванията).

Има думата народниятъ представител г. Стефанъ Петковъ.

С. Петковъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въпросътъ за закрила на земеделѣца-стопанинъ е единъ общъ въпросъ съ проблемата въобще за задълженията на сѣловията, които днесъ съществуватъ при тази икономическа криза. Този въпросъ за селскитѣ задължения, както въпросътъ въобще за задълженията на разнитѣ сѣловия, трѣбва да бѣде разглежданъ заедно съ въпроса за тѣй наречения икономически екилибъръ, за икономическото равновесие въ стопанството. Когато дадено общество се развива и въобще стопанствата при опредѣлени доходи и разходи, тогава могатъ да просъществуватъ; когато въобще доходитѣ отъ разнитѣ предприятия на разнитѣ сѣловия, се уеднаквяватъ горедолу, тогава дадена страна се развива при една установена стопанска равномѣрностъ, при единъ икономически екилибъръ. Но тогава, когато започватъ движението въ ценитѣ, установената стопанска равномѣрностъ се нарушава. Ние преживяваме движения на ценитѣ презъ време на войната, които, обаче, бѣха отъ друго естество и имаха друго направление. Тогава ценитѣ на земеделѣцкитѣ произведения и въобще широкото производство се повиша-

ваха по две причини: отъ една страна, поради намаленото производство и, отъ друга — поради падането курса на паритѣ. Днесъ ние имаме обратно движение: днесъ имаме намалени цени на земеделѣцкото производство и въобще на производствата, а отъ друга страна имаме сѣщата златна стойностъ на парата. Сега положението е много по-тежко, защото докато спестителитѣ сѣ много по-малко, онѣзи, които притежаватъ блага движими и недвижими, тѣзи, които произвеждатъ, които продаватъ своя трудъ, сѣ голѣмъ брой. И когато ценитѣ на тѣхнитѣ стоки падатъ, когато всичкитѣ тѣзи блага се обезценяватъ, безспорно е, че единитѣ, притежателитѣ на блага — кждето е кристализиранъ капиталътъ, страдатъ и то страдатъ неимовѣрно много, а всички онѣзи, които сѣ спестители, които иматъ парата, се намиратъ въ едно благоприятно положение; понеже стойността на тѣхната пара е запазена, тѣ не страдатъ — напротивъ, тѣ сѣ благоприятствувани отъ днешното положение. Тѣй поставенъ въпросътъ, ние трѣбва да разгледаме тая болестъ, отъ която страдатъ обществата, отъ която страда не само нашиятъ народъ, но всички народи въ свѣта, и да видимъ какъ може да бѣде тя изцѣрена.

Когато е нарушена икономическата равномѣрностъ само въ количественото съотношение между стокитѣ и когато падатъ само ценитѣ на едни произведения, а другитѣ стоки запазватъ своята стойностъ, тогава екилибърътъ е нарушенъ въ вреда само на едни сѣловия. И такова несъответствие не е тѣй страшно, особено когато сѣловиято съ обезцененото производство нѣма борчове, когато нѣма задължения. То може да прави икономии, може да се лишава отъ известни предмети, да ги замѣства съ други по силата на закона за замѣстване на нуждитѣ. Така, съ страдания, съ изживяване полѣка-лека ще се дойде до нова икономическа равномѣрностъ. Но когато, като днесъ, равномѣрността е издѣлно нарушена, когато ценитѣ на масовото производство, на селянина сѣ спаднали — а имайте предъ видъ, че въ свѣта болшинството отъ хората, както въ България, сѣ земеделѣци — когато широкото производство на широкитѣ маси е паднало въ своята цена, тогава, безспорно, населението осиромашава, то е зле, а още повече е зле, когато то има борчове и когато ценитѣ на другитѣ продукти не падатъ така бързо, както ценитѣ на селскитѣ продукти. И много естествено е, че това падане на ценитѣ на земеделѣцкитѣ продукти, произвеждани, примѣрно, отъ 80% отъ нашия народъ, отъ нашето селско население, ще подтиска ценитѣ и на другитѣ предмети, на другитѣ блага, а тогава, като пада рентата на земята, пада и цената на земята. Падането цената на земята предизвиква обедняване на селянина, а това обедняване пѣкъ прави, щото селянитѣ да не могатъ да купуватъ потребнитѣ имъ индустриални стоки и да посрѣщатъ задълженията си. Тѣй кризата се отразява и на другитѣ производства — на индустрията, на занаятитѣ — и затуй, полѣка-лека, макаръ че не съ сѣщата темпъ, започватъ да падатъ и ценитѣ на индустриалнитѣ и други произведения. И тогава настѣпва тази всеобща криза, която имаме днесъ.

При това положение на нѣщата, при днешното устройство на държавата, при този стопански механизъмъ на обществата, ще може ли така наречената игра на свободната конкуренция да се справи съ тая болестъ, или ще е нужна ефикасна намѣна на държавата за уреждане на общественитѣ отношения? Съ други думи, както казва и голѣмиятъ икономистъ и ученъ Ирвингъ Фишеръ, при този счупенъ балансъ, при изкривенитѣ везни, играта на свободната конкуренция не може отъ само себе си да възстанови механизма на общественото равновѣсие, а трѣбва държавата да се намѣси.

Настоящиятъ законопроектъ, когото ще разгледамъ по същество по-нататѣкъ, е едно начало въ това направление. И азъ съмъ убеденъ не само отъ личнитѣ си наблюдения и проучвания — има и голѣми автори въ свѣта, какъвто е Кейнесъ, голѣмъ професоръ въ Англия, какъвто е Густавъ Каселъ, какъвто е и помѣнатиѣ вече Ирвингъ Фишеръ, които мислятъ сѣщото, че съ палиативи свѣтътъ не може да бѣде оправенъ. Днешната криза има две страни: отъ една страна падане на ценитѣ на земеделѣцкитѣ произведения, вследствие свръхпроизводство, нарастнали задължения на селянитѣ и гражданитѣ, а отъ друга — намалена консомацията и голѣма безработица — изхвърлени на улицата многобройни работници. Днешната криза, днешното нарушено стопанско равновесие е медалъ съ две страни: падналитѣ цени на произведенията на земеделѣцкитѣ и осиромашаването на земеделѣцкото население е едната страна на медала, а голѣмата безработица е другата му страна.

П. Стоевъ (раб): Следователно, съ палиативи не може да се лъкува.

С. Петковъ (нац. л): Върно е, че съ палиативи не може да се лъкува, но по-нататък ще чуем какво ще тръбва да се направи.

П. Стоевъ (раб): Ще слушаме съ внимание.

А. Радоловъ (з): Ще се лъкува, но не съ ваши срѣдства.

Х. Манафовъ (д): (Къмъ работниците) Само че вие смѣтате за лоши всички предлагани отъ насъ срѣдства.

С. Петковъ (нац. л): При туй положение настѣпватъ следнитѣ последици отъ кризата, отъ нарушеното стопанско равновесие: намалени доходи при сѣщитѣ нужди, при сѣщитѣ разходи — значи, несъответствие между доходитѣ и разходитѣ — осиромашаване на обществото, порастнали задължения на стопанитѣ, изобщо раздрусано изъ основи стопанско равновесие.

При днешния нарушенъ икономически екилибъръ паритѣ започватъ да иматъ две стойности. При днешната криза, когато равновесието въ свѣта е нарушено, златната стойност на паритѣ е запазена. Златниятъ левъ продължава да струва 27 книжни лева, обаче икономическата стойност на паритѣ е нарастнала. Следователно, държателитѣ на пари, спестителитѣ сѣ забогатѣли днесъ два-три пѣти повече въ сравнение съ другитѣ стопани, градски и селски. Онѣзи, които сѣ могли въ 1929 г. съ единъ капиталъ отъ 5—10 или 100 хиляди лева — не е важна сумата — да иматъ известни блага, днесъ съ сѣщитѣ пари могатъ да иматъ сѣщитѣ блага въ двойно и тройно количество.

Ясно е, прочее, че последицитѣ сѣ страшни, че терзията е счупена и че тя ще трѣбва да бѣде поправена, че тя трѣбва да бѣде поставена въ огъня, че трѣбва да бѣде чукана, за да бѣде поправена!

П. Стоевъ (раб): Да изгори!

С. Петковъ (нац. л): Нѣма да изгори. Днешниятъ стопански организъмъ, днешното устройство на свѣта има недѣзи, но тия недѣзи ще ги цѣримъ. Ако буржоазията, ако капиталиститѣ, които днесъ държатъ богатата, не бѣдатъ разумни и не могатъ да направятъ жертви, . . .

П. Стоевъ (раб): Тамъ е въпросътъ, че не могатъ да правятъ жертви.

С. Петковъ (нац. л): . . . азъ бихъ се съгласилъ съ Васъ. Ако буржоазията, ако тия, които днесъ направляватъ свѣта, оглупѣятъ и не направятъ никакви жертви, тогава днешниятъ строй ще загине. Но ако тръгнемъ изъ другия пѣтъ, който ни се чертае, ако буржоазията направи жертви така, че да се премахнатъ условията на кризата, тогава вие, комуниститѣ, ще останете на пѣтя, не ще можете да направите нищо, ще останете само съ емченето си.

П. Стоевъ (раб): Буржоазията не може да направи тия жертви — тамъ е всичкиятъ въпросъ.

Нѣкой отъ земледѣлцитѣ: Ами вие ли ще ги направите?

П. Стоевъ (раб): Ще гледаме, ще видимъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Моля ви се, баремъ тукъ нѣма какво да пререкавате.

П. Стоевъ (раб): Въпросътъ е важенъ.

С. Петковъ (нац. л): Искамъ да подчертая тая мисль: че при днешната криза, при нарушения издѣно стопански стабилитетъ, само спестителитѣ сѣ забогатѣли. Тая мисль трѣбва особено да бѣде подчертана, защото тя е единъ отъ основнитѣ мотиви на законопроекта и за реформитѣ които се искатъ въ свѣта; за мероприятията, които ще се провеждатъ, тя ще е отъ особено значение. Спестителитѣ сѣ забогатѣли днесъ при кризата, безъ усилия, безъ старания. Ония, които имаха въ 1929 г. пари, днесъ, когато стойността на богатата, на продуктитѣ е паднала, сѣ много по-добре отъ тогава. Вълната и маслото, които купуваха тогава по 100 л. кгр., днесъ ги купуватъ за 40—50 л.; надницата, която тогава бѣше 100 л., сега е два пѣти по-малка. Въобще съ сѣщитѣ пари днесъ спестителитѣ си набавятъ два пѣти повече блага. Така че когато ще искаме да рѣжемъ, когато ще правимъ

хирургическата операция за разпредѣление на богатата, за отнемане на ония блага, които сѣ придобити безъ трудъ, безъ усилия, ние само ще извършимъ една обществена правда. Подчертавамъ тая мисль, защото тя ще бѣде нишката на моитѣ изводи. Азъ ще искамъ да ви убѣдя, че съ принудително рѣзване на паритѣ нито ще правимъ болшевишка операция, нито ще ошетимъ съ нѣщо капиталиститѣ, защото на тѣзи последнитѣ ще вземемъ само това, което тѣ сѣ придобили отъ 1929 г. досега въ повече, безъ трудъ и усилия. Нищо повече отъ това ние не искаме да направимъ.

П. Стоевъ (раб): Следователно, нищо нѣма да направите тогава.

С. Петковъ (нац. л): Г. г. народни представители! Стопанската катастрофа, която сполетѣ свѣта, стопанското угнетение, стопанското стѣснение, депресията докараха голѣма уплаха. Тая уплаха въ обществото въ последствие се обърна, както нѣкои икономисти казватъ, въ една ликвидна треска. Всички, които имаха нѣкъде пари, оставени въ банцитѣ, въ обществени, или въ частни стопанства, въ обществени учреждения, въ спестовни, застрахователни или други дружества, започнаха да се плашатъ, защото, отъ една страна, народитѣ започнаха да се смущаватъ за своята утрешна сѣдба, започнаха да се революционизиратъ, а отъ друга страна, управницитѣ, които искатъ да намѣрятъ начинъ за спасяване на обществото, нѣкъде, като напр. въ Англия и другале, почнаха да прибѣгватъ до инфлацията, да подбиватъ курса на валутата. И тогава тази ликвидна треска започна да завладява обществата. Всѣки иска да прибере паритѣ си и да ги преобърне въ злато, да ги скрие въ традиционния чорапъ, а това още повече прави, щото народитѣ да осиромашаватъ, защото, когато нѣма пари на пазара, стопанскиятъ застой е пълненъ, отегчава се кризата. Тогава никой не може да работи и всѣки гледа да живѣе отъ днесъ за утре. Тази ликвидна, както я наричатъ икономиститѣ, треска още повече допринесе за влошаване на положението.

Тукъ му е мѣстото да се разгледа паричната политика на нашата Народна банка. Азъ считамъ, че въ единъ законопроектъ, като този, въ който се говори за закрила на земледѣлското стопанство и съ който ще искаме да цѣримъ сегашното тежко положение, ние не можемъ да отбѣгнемъ този въпросъ, макаръ той да е специаленъ. Защото ако днесъ освободимъ стопанитѣ отъ частъ отъ тѣхнитѣ задължения и ако не реформираме емисионната политика на Българската народна банка, ние пакъ ще отегчимъ тѣхното положение и следъ време пакъ ще дойде моментъ, когато пакъ ще се сложи въпросътъ за ново намаление на задълженията. Това сѣ комплексъ отъ въпроси, които трѣбва да разрешимъ, за да установимъ една политика, която ще докара изцѣрението на нашитѣ финанси и на нашия държавенъ и общественъ животъ.

Дефлационната политика на Народната банка докара до следното положение: докато въ 1929 г. паричното обращение въ банкноти бѣше 4.700 милиона лева, на днешна дата то е около 2.808 милиона — доколкото си спомнямъ — споредъ последния баланс на банката.

А. Радоловъ (з): 2.600 милиона и нѣщо.

Министъръ Д. Гичевъ: 2.790 милиона.

С. Петковъ (нац. л): Значи, горе-долу, колкото казахъ азъ. — При това положение много естествено е, че паритѣ на пазара сѣ изчезнали не само поради ликвидната треска, но същевременно и поради дефлационната политика на Народната банка. Тая последната е свързала своята финансова политика съ единъ законъ, който я задължава да има опредѣлено покритие, и колкото повече се намалява това покритие, толкова повече тя стѣснява банкнотното обращение. Ако ние продължимъ въ туй направление, ако не коригираме политиката на Българската народна банка, единъ день ще се дойде до положението, до абсурда, като изчерпимъ девизитѣ и всички монети, които покриватъ нашето банкнотно обращение, да нѣмаме никакво банкнотно обращение и никакви пари на пазара. Явно е, следователно, че нашата Народна банка, която провежда такава политика — изъ день въ день да намалява своето банкнотно обращение — отъ една страна, докара още по-голѣмо обедняване на населението, отъ друга страна, внася стѣснение въ стопанския животъ и отъ трета страна прави, щото борчиитѣ още по-мѣчно да намиратъ пари, за да се разплащатъ. Всичко това сковава стопанския животъ, защото ценитѣ на стокитѣ, които се произвеждатъ въ

страната, както и на всички други блага, кристализирани въ движими и недвижими имоти, падатъ, независимо от общата криза, която и ние преживяваме заедно съ свѣта. Самата дефлация, дори ако нѣмаше криза, можеше да докара едно отегчено положение, една стагнация, сходна на днешната, макаръ въ по-малки размѣри.

Явно е, прочее, че ако тази политика, която нашата Народна банка провежда, продължи, то, макаръ да вземемъ известни енергични мѣрки, за да цѣримъ нашето стопанство, то пакъ ще се отегчи и пакъ ще дойде до тежко положение. Ето защо ще трѣбва да начертаемъ тукъ една нова политика, да намѣримъ срѣдства и начини да излѣземъ отъ този импась — отъ тази задънена улица, въ която сме поставени.

Тази политика Българската народна банка я прокарва систематично отъ редъ години. Свързала емисията съ покритието, тя е безсилна въ нанадолнището. Презъ 1926 г. Народната банка е имала девизи за 3.260 милиона лева — имала ги е отъ заемитѣ, които сѣ били сключени — а на 1 януарий 1929 г. девизитѣ ѝ възлизатъ на 2.163 милиона лева. Като се има предъ видъ, че ние ежегодно плащаме въ чужбина надъ 1.200 милиона лева задължения на държавата, които всѣка година ще растатъ; като се има предъ видъ, че всѣка година плащаме на чужденцитѣ лихви около 650 милиона лева, които частното стопанство дължи, а сѣщо и други 800 милиона лева въ видъ на печалби за участието на чуждестранния капиталъ въ нашето стопанство, макаръ че нашиятъ търговски балансъ за 1931 г. свърши съ едно активно салдо отъ 1 милиардъ и 300 милиона лева приблизително, а по-миналата 1930 г. — съ 1.700.000.000 л., девизитѣ се изчерпватъ. Останали сѣ около 250 милиона лева и дефлационната политика се задълбочава. И затуй азъ смѣтамъ, че заедно съ девалоризацията на външнитѣ задължения, къмъ която правителството се стреми, ние трѣбва да забранимъ на онѣзи чужденци, които сѣ дошли у насъ да печелятъ, които се ползватъ отъ закона за насърчение на мѣстната индустрия, които се ползватъ отъ покровителството на митническата тарифа, да изнасятъ своитѣ пари въ чужда валута, а трѣбва да ги задължимъ да ги влагатъ въ нашето стопанство, или, ако искатъ да ги изнесатъ, да ги изнасятъ въ наши стоки. Тогава ще настѣпи едно оживление. И ако тѣ купуватъ стоки за износъ приблизително за единъ и половина милиарда лева, колкото ежегодно извличатъ отъ насъ печалба, безспорно, ще стане едно търсене на стоки; а всѣко търсене на такива увеличава стойността имъ. По този начинъ ще започне едно раздвижване и ще имаме повече девизи въ Народната банка. И тогава Народната банка нѣма да скочава нашето народно стопанство съ дефлацията си, защото ще имаме по-голямъ покритие. Макаръ че споредъ менъ не е високото покритие, което гарантира националната монета, но, понеже имаме единъ законъ, съ който сме задължени отъ Обществото на народитѣ да пазимъ и да обуславяме банкнотната циркуляция на покритието, следвайки този пътъ, ние ще го увеличимъ, а заедно съ туй ще имаме възможностъ да увеличимъ и банкнотното обращение. Тогава стопанството не ще бѣде въ тази депресия, въ която се намира сега.

Освенъ това и въпросътъ за влоговетѣ стои откритъ. Презъ 1926 г., ако си спомнямъ добре, Народната банка се реформира и изпѣди всички влогове, прати ги въ частнитѣ банки. Тѣзи частни банки, особено чуждестраннитѣ, които дойдоха тукъ, съставиха единъ негласенъ монополъ, единъ париченъ картелъ; имайки паричнитѣ срѣдства, увеличаваха лихвения процентъ, и българскитѣ граждани и селяни, които се намираха въ нужда, бѣха принудени да сключватъ своитѣ заеми при високъ лихвенъ процентъ. Тогава сговориститѣ улесниха лихваритѣ и банкеритѣ, като създадоха единъ безобразенъ законъ за лихвоимството, като направиха, щото законниятъ лихвенъ процентъ за минало време до 1927 г. да бѣде 18%, макаръ че до тогава законната лихва не бѣше по-голяма отъ 12%. Тѣ наредиха, щото туй разбойничество отъ страна на лихваритѣ и банкеритѣ, които изпользуваха стѣсненото положение на нашето стопанство и раздаваха заеми при незаконни лихви, да бѣде узаконено и гражданството да не може да си възвърне това, което бѣше платило въ повече надъ законната лихва. И азъ още се чудя — може това да се схване като упрѣкъ на правителството — какъ този хайдушки законъ може да продължава да съществува и какъ ние сега, като искаме да помогнемъ на земеделѣца-стопанинъ, още не сме отмѣнили тия закони, като цитирания, съ които ограбването се узаконява. (Нѣкои отъ мнозинството ржкоплѣскаха)

Нѣкой отъ лѣвицата: Това е демагогия.

С. Петковъ (нац. л.): Не е никаква демагогия. И азъ намирамъ, че въ законопроекта на г. Гичевъ, който е законопроектъ на правителството, този въпросъ стои откритъ. А той трѣбваше да бѣде уреденъ. Ние не можемъ да третираме задълженията, произходящи отъ незаконни лихви, еднакво съ другитѣ задължения. Ние трѣбва да наредимъ съ този законопроектъ една процедура лека и бърза, при която селячеството да не плаща никакви мита, никакви такси и берии, за да се установи кои сѣ незаконнитѣ лихви, и при сѣдебното уреждане на задълженията да става намаление на платенитѣ незаконни лихви, независимо отъ другитѣ облекчения. Ние сме длѣжни това да го направимъ, защото, ако оставимъ това да се иска по онзи установенъ редъ, който е предвиденъ въ нашитѣ граждански закони, ще трѣбва да се плащатъ много мита, ще трѣбва дълго време да се работи, дълго време да се пледира, дълго да се спори, за да се дойде до намаление на законнитѣ лихви. Въ този законопроектъ трѣбва да предвидимъ тази процедура съ единъ членъ, който ще изработимъ въ комисията и който ще бѣде извънредно много резултатенъ и полезенъ за нашето население. Ако искаме да помогнемъ на нашето стопанство, ще трѣбва да създадемъ едно законоположение, споредъ което националнитѣ влогове, които ние имаме, да се влагатъ въ Земледѣлската и Кооперативната банки и кооперациитѣ. Тогава ние ще способствуваме, щото чуждитѣ банки да привлѣкатъ чужди влогове и намѣсто да иматъ париченъ монополъ, да се конкуриратъ съ общественитѣ банки и лихвениятъ процентъ въ страната да падне. Това трѣбва да стане съ единъ законъ, и правителството има задължение да го направи, ако иска да върви въ унисонъ съ народнитѣ разбирания и народнитѣ интереси.

П. Стоевъ (раб): Други сѣ народнитѣ разбираня и народнитѣ искания.

Нѣкой отъ земеделѣцитѣ: Не сѣ рускитѣ интереси. Тѣ сѣ чисто български интереси.

С. Петковъ (нац. л.): По отношение на циркуляцията азъ имамъ да добавя още една мисль. Тия, които казватъ, че ние ще трѣбва да имаме известно покритие, защото щѣлъ да падне нашиятъ левъ и свързватъ нашата монетна циркуляция съ покритието, трѣбва да знаятъ, че циркуляцията трѣбва винаги да отговаря на нуждитѣ на размѣната, и че нуждитѣ на размѣната не трѣбва да се измѣрватъ нито съ платежния, нито съ търговския балансъ на страната, нито съ голѣмината на бюджета, нито съ сѣлскитѣ въ страната и вънъ отъ нея, нито съ увеличението на населението — нито съ единъ отъ всички тия фактори, а трѣбва заедно да се пресмѣтатъ. И ако ние бихме вземали въ съображение всички тия фактори, бихме видѣли, че за нашето стопанство при днешното положение, когато се е увеличило количеството на стоки, които произвеждаме, когато се е увеличилъ нашиятъ износъ — макаръ че парично той може да нѣма оная стойностъ, която е ималъ въ миналото — тая монетна циркуляция е недостатъчна и ще трѣгнемъ не къмъ инфляция — защото между дефлацията и инфляцията има една граница — но къмъ едно увеличение на банкнотното обращение, което трѣбва да бѣде около 5 милиарда лева. Монетното обращение не трѣбва да остане 2.800.000.000 л., но трѣбва да стигне една граница, при която нѣма да имаме нито инфляция, нито дефлация. Тая граница трѣбва да я търсимъ. Азъ мисля, че увеличението трѣбва да бѣде до 5 милиарда лева.

Нѣкой отъ земеделѣцитѣ: 4 и половина милиарда лева.

С. Петковъ (нац. л.): И тая по-голяма монетна циркуляция ще съживи нашия стопански животъ, ще повдигне до известна степенъ ценитѣ на продуктитѣ и ще направи, щото хората, като иматъ пари, да консумиратъ малко повече. А повишената консомация ще увеличи производството и тогава полека-лека ние ще спомогнемъ на задължнѣлия стопанинъ да може по-лесно да изплати задълженията си.

Да си дойда, г-да, на мисльта. Ние днесъ определяме кризата като единъ медалъ съ две страни: отъ едната страна: понижени цени, обеднѣло население, задължнѣли стопани, които не могатъ да си изплащатъ задълженията, и, отъ друга страна — една работна маса изхвърлена на улицата, която не може да консумира. Ние можемъ днесъ

да проведем една институция, каквато е тая, която е легнала въ законопроект и която е едно добро начало, но утре ние ще прибъгнем към други по-смъли мърки. Свѣтътъ може да бѣде изцѣренъ или съ повишение на ценитѣ на стокитѣ — но това е невъзможно при днешнитѣ усвѣршенствувания на техниката и свръхпроизводството, следователно не трѣбва да се надѣваме, че въ скоро време ще имаме повишение въ ценитѣ, или — втората възможност, единствената според менъ възможност: съ девалюацията, рѣзането на паритѣ, рѣзането на влоговетѣ, рѣзането на задълженията. Ако Народната банка щемпелува банкнотитѣ, които има понастоящемъ въ циркулация — 2.800.000 л. — и понижи стойността имъ, въ размѣръ на общия индексъ на спадналитѣ цени — 30, 40 или 50%, това ще се изчисли — ако банката, примѣрно, щемпелува банкнотитѣ 50%, съ това ще се намали банкнотната циркулация на 1.400.000 л. и, ео ipso, съ самия фактъ на намалението на паритѣ, по силата на тая девалюация, съ отнемане частъ отъ тѣхната стойностъ, ще се намалатъ въ сѣщия размѣръ и влоговетѣ, и задълженията. Това, г-да, не е болшевишка операция. Свѣтътъ редъ пѣти е прибъгвалъ до такива мърки. Народитѣ сѣ прибъгвали както къмъ инфлацията, така и къмъ девалюацията. Въ миналото къмъ девалюацията сѣ прибъгвали и Русия, и Гърция, и Австрия. Това е единственитѣ начинъ, който ще ни изцѣри. Заедно съ това пѣкъ, понеже банкнотното обращение ще се намали отъ 2.800.000 л. — да приемемъ, че това е основата — на 1.400.000 л., Народната банка, за да се не намали банкнотното обращение, ще трѣбва да пусне нови банкноти въ размѣръ на още 1.400.000 л., за да се постигне днешната цифра. Тогава всички борчлии, които иматъ да плащатъ, примѣрно, 1.000 л., ще остане да дължатъ 500 л., оня, който има влогове 1.000 л. или 100.000 л., ще се счита, че има такива въ размѣръ на 500 л., или респективно 50.000 л., и тогава икономическото равновесие, отъ нарушението на което ние страдаме, ще се възстанови. Само по този начинъ ще го възстановимъ. Нѣма другъ начинъ. Третиятъ начинъ е революцията — запомнете го добре.

Падане ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения е имало и въ древността — въ Римъ, както и въ Елада — имало го е въ срѣднитѣ вѣкове, имало го е и въ по-новитѣ времена, и въ най-новитѣ. И когато народитѣ не сѣ могли да добиятъ облекчение въ своето положение отъ управляващитѣ, тѣ сѣ прибъгвали до бунта и революцията. Това нѣщо трѣбва да имаме и ние предъ видъ, защото всички носимъ тежка отговорностъ. Днесъ ние живѣемъ единъ сѣдбоносенъ моментъ и споредъ мене настоящитѣ законопроектъ, който разглеждаме, е най-голѣмото и най-важно наше дѣло — заедно съ онзи, който г. Върбенювъ внася за задълженията. До сега ние нищо не сме направили въ това отношение. И ако разрешимъ този въпросъ по единъ задоволителенъ начинъ, чрезъ законопроекта, който разглеждаме, ние ще направимъ много нѣщо; най-малко ще трасираме пѣтя, по който трѣбва да вървимъ и за-напредъ. Нѣма другъ начинъ. Понеже ние не можемъ да повишимъ ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения и на другитѣ стоки, които сѣ спаднали, и понеже не искаме да допустимъ революцията, да докараме кърви въ страната, за да правимъ удоволствие на лѣвицата, ние ще трѣбва да приемемъ именно таа операция — рѣзането, девалюацията. Нищо друго нѣма да ни спаси.

П. Стоевъ (раб): И то нѣма да ви спаси.

С. Петковъ (нац. л): То ще ни спаси, защото когато обединяватъ длъжникъ, селянинъ или гражданинъ, вмѣсто да плати 1.000 л., плати само 500 л., той ще може да се препитава, ще може да задоволява своитѣ нужди и като задоволява своитѣ нужди, ще увеличи консумацията, ще увеличи покупкитѣ; а като се увеличатъ покупкитѣ, ще стане раздвижване на пазара, ще се дойде до по-голѣмо производство и тогава безработнитѣ, които сѣ изхвърлени отъ производството, ще намѣрятъ работа. Следователно, кризата, която е единъ медалъ съ две страни, ще може да се изцѣри само по този начинъ.

Разбира се, заедно съ тая мѣрка трѣбва да бждатъ взети и редъ други мѣрки. Това е, обаче, една крупна реформа, споредъ мене, къмъ която обществата ще прибъгнатъ. Има автори, като прочутиятъ Йѣнгъ — този, който създаде плана за изплащане германскитѣ репарации, който не е болшевикъ — като Кейнесъ и Каселъ, които казватъ, че рано или късно, следъ 5 месеца, следъ година или две, народитѣ непременно ще дойдатъ до този начинъ на разрешаване социалната проблема. Иначе ще дойде революцията, а прогресивнитѣ обществени слоеве нѣма да

допустимъ България, Европа и свѣтътъ да се кѣпятъ въ кървитѣ на революцията.

П. Стоевъ (раб): Дръжте се.

Н. Алексиевъ (з): Ще вървимъ по еволюцията, за да избѣгнемъ революцията.

П. Стоевъ (раб): Лъжете се.

Н. Алексиевъ (з): Даже и тебъ ще те направимъ демократъ въ онова време, защото самъ ти ще се откажешъ отъ болшевиизма.

П. Стоевъ (раб): Тѣй ли? Брей!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Стоевъ! Моля Ви се, не пререкавайте.

С. Петковъ (нац. л): Г. Стоевъ! По този въпросъ ще споримъ другъ пѣтъ. Слушайте сега, какво ще Ви кажа. Г-да! Тази нова институция, която азъ поздравлявамъ — поздравлявамъ я като една нова стѣпка, която ни води къмъ новъ животъ, която отваря вратитѣ за едно обновление, за по-голѣмитѣ реформи, които ще дождатъ въ последствие — е съ кусури. Тази институция — превантивенъ сѣдебенъ конкордатъ ли ще я наречете или сѣдебно уреждане на задълженията, не е важно; азъ съмъ съгласенъ съ Григоръ Василевъ, че не трѣбва да туряме думата конкордатъ, а сѣдебно уреждане, понеже то повече подхожда на материята, която се урежда — тази институция, казвамъ, която е една добра крачка напредъ, си има своитѣ дефекти и тѣ трѣбва да бждатъ коригирани. Разбира се азъ, който стоя на фронта на държавата и се въодушевявамъ отъ единъ идеалъ, който трѣбва да се постигне, не ще се откажа отъ законопроекта, само защото той не разрешава както азъ желая социалната проблема. Както войничитѣ на фронта иматъ единъ обектъ, който трѣбва да постигнатъ — не значи, че трѣбва веднага да отидатъ до Булаиръ, до Чаталджа или до нѣкой връхъ, който трѣбва да превзематъ — и ние стоимъ на фронта и постепенно ще вървимъ напредъ. Макаръ да ви казвамъ, че трѣбва да се поправятъ нѣкои дефекти въ законопроекта, азъ ще гласувамъ за него, защото той е една извоювана стѣпка и една по-предна позиция. И само така, като завоюваме днесъ тази позиция, утре друга, въ края на крайщата ние ще постигнемъ нашия обектъ, за постигането на който сме дошли тукъ, въ Народното събрание, и който ни прави да имаме това високо предназначение днесъ — безъ да дочакаме бунтове въ страната, да цѣримъ нашия стопански животъ. И затова азъ поздравлявамъ правителството съ тази реформа, която е начало на омиротворение, начало на успокоение, на надежди и която ще вдѣхне на маситѣ нова вѣра, че Народниятъ блокъ не ги е измамилъ и че вървимъ въ унисонъ съ тѣхнитѣ разбирания. Вървейки изъ тоя пѣтъ, ние ще разбиемъ легендата, че Комunistическата партия щѣла да разреши социалния проблемъ; ще разрушимъ вѣрата, че Комunistическата партия е била панацеята, била е пенкилертъ, онова лѣкарство, което щѣло да изцѣри всички беда въ обществото. Съ такива законопроекти ние ще вървимъ напредъ, и нѣма да допустимъ оная вѣлна, която комunistитѣ искатъ да докаратъ — за да избиятъ противникитѣ имъ съсловия и да ги удавятъ въ кървѣта на революцията. (Възражения отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Силно звѣни)

С. Петковъ (нац. л): Макаръ че законопроектътъ — повтарямъ да кажа — е едно отлично начало, той има своитѣ дефекти и ние, които носимъ отговорностъ за управлението, които се инспирираме отъ едно искрено желание да направимъ нѣщо добро за този народъ, ние ще трѣбва да ги кажемъ отъ тази трибуна, за да бждатъ тѣ коригирани.

Първото възражение, което трѣбва да се направи на този законопроектъ, е, че облекчението, които той ще докара, ще дойдатъ много мудно, бавно. Г. г. народни представители! Когато ще трѣбва всѣки отдѣленъ селянинъ да отиде предъ мировия сѣдия да си изготвя книгата и да изчкава една процедура, безспорно е, че той ще загуби време, а всѣко губене на време отегчава общото стопанско положение. Нашето стопанство частъ по-скоро трѣбва да се отърве отъ сковаване, отъ онази парализация, въ която е поставено. И ако ние можехме да убедимъ всички, че съ една законодателна инициатива, съ едно законодателно рѣзание на задълженията, съ една операция отъ тукъ, безъ да е нужно да се отива въ мировитѣ сѣдилища, може да

се намаляят паритѣ, задълженията и влоговетѣ на половина, като издадемъ банкноти въ сѣщия размѣръ, въ който ще се намаляятъ банкнотитѣ въ обращение, азъ смѣтамъ, че ще направимъ най-доброто нѣщо. И къмъ него ние трѣбва да отидемъ.

Тази институция, казвамъ, внася бавностъ и не изцѣрпва цѣлостно. Но като-че-ли има още теории, съ които буржоазната мисль още не може да се справи, но които трѣбва да се преодолятъ, има още буржоазни предразсѣдци — нека да се изразя съ думитѣ на комунистѣтѣ — има напастени теории отъ миналото, отъ които нашата буржоазия, управляващитѣ класи още не могатъ да се освободятъ, но и тѣ трѣбва да се преодолятъ. Ние ще трѣбва да вървимъ по този пѣтъ, да разбулваме заблудитѣ и да покажемъ погрѣшността на тѣзи теории, за да достигнемъ въ края на краищата до оня истински пѣтъ, по който ще трѣбва да трѣгнемъ, за да можемъ да спасимъ днешното общество отъ проваляне.

Вториятъ недостатѣкъ на законопроекта е, че той отдѣля селското сѣсловие отъ другитѣ сѣсловия. А, г. г. народни представители, задълженията сѣ една верига отъ зависимости: селянитѣ дължи на банкера, на бакалина, бакалинѣтъ на индустриалеца и тѣй нататѣкъ. Тия задължения не сѣ само къмъ банкери, тѣ сѣ и къмъ частни спестители.

Като се има предъ видъ, че съ този законопроектъ ние преследваме социалната стабилностъ и социалната правда и искаме съ него да създадемъ едно сѣсловие, сѣрдно и дребно сѣсловие, на което държавата да може да се облѣгне, явно е, че когато намаляваме задълженията на селянина, трѣбва да намалимъ и онѣзи на другитѣ сѣсловия, на които той дължи, за да не ги унищожимъ. Азъ отхвърлямъ мисльта, че държавата ще трѣбва винаги да се облѣга само на войската и полицията. Азъ смѣтамъ, че въ интереса на стабилитета на държавата — това е единъ отъ мотивитѣ на законопроекта — ще трѣбва да създадемъ една класа, едно сѣсловие отъ жизнеспособни селяни и граждани, които да крепятъ днешния строй, които да не бѣдатъ пролетаризирани, които да бѣдатъ свързани съ собствеността, които да могатъ да се хранятъ отъ тая собственостъ, въ какъвто случай тѣ ще милѣятъ за нея, ще милѣятъ за днешния общественъ строй и институтиѣ му и ще бѣдатъ винаги готови да счупятъ (къмъ работницѣтѣ) главитѣ ви, на васъ, които отивате между тѣхъ, да ги развъртавате.

П. Стоевъ (раб): На васъ ще счупятъ главитѣ.

С. Петковъ (нац. л): Азъ смѣтамъ, че когато ние искаме да създадемъ това сѣрдно сѣсловие, на което да се облѣга държавата, цѣлата буржоазия, всички буржоазни партии трѣбва да подкрепятъ законопроекта. Нѣма другъ начинъ. Ние не можемъ вѣчно да подтилкаме маситѣ, зашото и войската, и полицията, когато болшинството е болшевиизирано, . . .

П. Стоевъ (раб): И тѣ се болшевиизиратъ.

С. Петковъ (нац. л): . . . когато болшинството е революционизирано, и тѣ се болшевиизиратъ.

П. Стоевъ (раб): Право е.

С. Петковъ (нац. л): Следователно, ние ще трѣбва чрезъ законопроекти отъ този родъ да вървимъ изъ тоя пѣтъ, да създаваме чрезъ закони условия за стабилизиране едно сѣсловие, което да бѣде годно да защитава днешния строй.

П. Стоевъ (раб): Социална база.

С. Петковъ (нац. л): Тази социална база ще бѣде сѣрдното и дребното сѣсловие.

Азъ казахъ, че този законопроектъ, който третира само интереситѣ на едно сѣсловие — земледѣлското — е дефектенъ. Ние трѣбваше да създадемъ единъ общъ законъ за всички длѣжници, зашото, както казахъ въ началото, има една верига отъ зависимости на задълженията — селянитѣ дължи на гражданина и гражданинѣтъ дължи на селянина. Ние трѣбваше въ единъ общъ законъ да уредимъ тази материя. — На всѣки случай това не е станало и, понеже не е станало, азъ смѣтамъ, че трѣбва и другиятъ законопроектъ, законопроектѣтъ за другитѣ длѣжници, да бѣде виссенъ. И ако не може да се изработи единъ общъ законъ и се слѣтъ двата въ единъ, то трѣбва да се изработятъ двата едновременно, за да бѣдатъ въ унисонъ въ

различнитѣ постановления, като се държи смѣтка за всички сѣсловия, за всички длѣжници, за цѣлото общество.

Трети единъ дефектъ на законопроекта е неговата едностранчивостъ. Ако вие възприемете молта мисль, а именно, че ние трѣбва да рѣжемъ всичко; и влогове, и задължения, и пари, тогава много лесно се разрешава въпросътъ. А сега каго намалявате на селянитѣ, вие трѣбва да кажете какъ банкитѣ ще повърнатъ влоговетѣ на спестителитѣ, когато тѣхнитѣ, на банкитѣ, вземания се намаляватъ. За случая, когато частнитѣ спестители сѣ дали пари на банкитѣ, а банкитѣ сѣ ги дали на селянитѣ, не е предвидено въ законопроекта какво ще стане съ влоговетѣ на частнитѣ спестители въ банкитѣ, какъ банкитѣ ще имъ ги повърнатъ. Зашото, ако законѣтъ се приеме така, въ този му видъ, и се направятъ намаления отъ 30—40% на задълженията на селянитѣ, и като се издадатъ облигации отъ Б. З. Б. за изплащане на вземанията на кредиторитѣ, тогава тѣзи едри или дребни спестители, които ще получатъ облигациитѣ, ще претърпятъ загуби.

Х. Родевъ (нац. л): Тѣ не търпятъ.

С. Петковъ (нац. л): Отъ кѣде ще се взематъ тогава нуждитѣ срѣдства за изплащане влоговетѣ. Ако не се уреди този въпросъ, това ще означава фалитѣ за банкитѣ или дребнитѣ и едри спестители.

Ако азъ съмъ единъ дребенъ спестителъ и ако, примѣрно, съмъ далъ на г. Родевъ една сума отъ 10 или 20 000 л., и ако това мое вземане ми бѣде намалено съ 50%, и ако ми дадатъ облигации срещу него, безспорно е, че азъ нѣма да ги ямъ, и понеже ще ги предлагамъ на пазара, както ще правятъ това всички други, тѣ ще се обезценятъ.

Х. Родевъ (нац. л): Г. Петковъ! Азъ спирамъ вниманието Ви на това, че законопроектѣтъ не урежда тая материя.

С. Петковъ (нац. л): Затуй казвамъ, че това е единъ дефектъ на законопроекта: той трѣбва да уреди тая материя. Азъ искамъ и тамъ рѣзване. Затуй трѣбваше да има единъ общъ законъ, за да се разрешатъ всички въпроси, за да може да се даде възможностъ на частнитѣ спестители — ако тѣ сѣ дали една сума на единъ селянинъ, и ако и тѣ дължатъ нѣкому — същевременно и тѣ да искатъ едно намаление на задълженията си. А туй не е направено. Нѣма другъ начинъ. Когато ще започнете да опрошавате на едни, ще трѣбва да отидете и по-нататѣкъ. Зашото законопроектѣтъ, гонейки целитѣ за социаленъ стабилитетъ, той не може да пренебрегва и социалната правда. Азъ разбирамъ, че всички тѣзи, които на 1929 г. сѣ имали известна сума въ пари спестена, тѣ сѣ разбогатѣли, но дайте да стане общо рѣзване за всички, които сѣ имали пари и сѣ ги дали въ заемъ. Защо ще рѣжете отъ монѣтъ задължения, а нѣма да рѣжете отъ другитѣ задължения? Държавната властъ, когато създава закони, тя ще трѣбва да има предъ видъ всички тѣзи работи. И азъ смѣтамъ, че този голѣмъ въпросъ ще трѣбва да бѣде обсъденъ добре въ комисията.

Но още по-голѣмъ недостатѣкъ, споредъ мене, въ законопроекта е невключването на задълженията, които селянитѣ иматъ къмъ Земледѣлската банка, къмъ кооперациитѣ и къмъ държавата. Азъ ще дамъ на г. министъръ Гичевъ една статистика, за да се види, че този законопроектъ ще направи много малко облекчение. Азъ не съмъ съгласенъ напълно съ даннитѣ, които изнесе г. Григоръ Василевъ, че задълженията на селянитѣ къмъ Земледѣлската банка сѣ само 3 милиарда лева: тѣ сѣ повече. Азъ смѣтамъ, че не сѣ по-долу отъ 3 500 000 000 л. Но ако ще вземете и задълженията, които селянитѣ иматъ къмъ кооперациитѣ, като прибавите и задълженията, които българскитѣ народъ има къмъ държавата въ законѣни данѣци, които, споредъ едно изчисление, което азъ имамъ, къмъ 1 юлий 1931 г. възлизатъ на 3 173 000 000 л., отъ които 1 803 000 000 л. сѣ задължения на селяни, вие ще имате едно общо задължение на селянитѣ къмъ държавата и къмъ държавни и обществени учреждения на около 6 и 1/2 милиарда лева. Не е вѣрна мисльта на г. Григоръ Василевъ, че селянитѣ въ България имали малко задължения. Азъ смѣтамъ, че задълженията на селянитѣ не сѣ по-долу отъ 10—12 милиарда лева.

П. Стоевъ (раб): Безъ тѣзи къмъ държавата?

С. Петковъ (нац. л): Съ тѣзи къмъ държавата

Д. Икономовъ (раб): Съ тѣзи къмъ държавата се изчисляватъ на 14 милиарда лева.

Н. Пъдаревъ (д. ст): Общо сж 14 милиарда лева.

С. Петковъ (нац. л): Г-да! Азъ имамъ известни мои проучвания, отъ които съмъ дошелъ до заключение, че нашитѣ спестявания сж около 18 милиарда лева: Въ в. „Звено“ сжщо д-ръ Т. Калиновъ изчислява, че нашитѣ спестявания възлизатъ на около 18 милиарда лева. Много е жалко, че нашата държава досега не е могла да се снабди съ цифри за задълженията на селянитѣ и въобще на гражданството въ страната.

П. Стоевъ (раб): Защото нѣма интересъ.

С. Петковъ (нац. л): Но като имате тази цифра, 18 милиарда лева спестявания, които нашето народно стопанство е направило, тѣзи спестявания сж отишли въ пласментъ и, следователно, смѣтамъ, че задълженията на селянитѣ сж не по-малко отъ 10 милиарда лева, а може-би и повече, защото тѣзи 18 милиарда сж спестявания само на нашето народно стопанство, а ние имаме не по-малко отъ 1 милиардъ и нѣщо чуждестранни влогове въ частнитѣ чуждестранни банки, които сж се установили въ България; наши търговци иматъ задължения къмъ чуждестранни фабрики и търговци, и тѣ не сж по-малко отъ 2—3 милиарда лева, тѣй че общо въ нашето народното стопанство трѣбва да сж пласирани 22 милиарда лева спестявания. Отъ тѣзи 22 милиарда лева смѣтамъ, че нѣма да бѣде много смѣло, ако кажемъ, че 10—12 милиарда сж задължения на селянитѣ. И като изключимъ 6—7 милиарда лева, дължими къмъ държавата, кооперациитѣ и Земледѣлската банка, тогава реформата на правителството, колкото и да е добра, колкото и да я акламираме, се свежда къмъ една не особено важна реформа: ще се ликвидиратъ задължения, възлизали само на 3—4 милиарда лева. Азъ смѣтамъ, че това не е достатъчно. Когато държавата иска да прави известна социална политика, когато тя иска, въ интереса на своето съществуване и на омиротворението на маситѣ, да провежда реформи, тя ще трѣбва да започне отъ себе си, тя ще трѣбва най-напредъ сама да се тури вътрѣ и да започне да прави съкращения и рѣзання отъ своето. По-голямата частъ отъ закѣснѣлитѣ данѣци сж несъбираеми. Защо въ самия законопроектъ да не прокарваме това, защо да не допуснемъ такова намаление и на дълговетѣ къмъ Земледѣлската банка и къмъ кооперациитѣ? Защо — разберете това — на тѣзи, които сж паднали и фактически не могатъ да плащатъ, да имъ оставимъ въ сжщия размѣръ задълженията къмъ Земледѣлската банка, кооперациитѣ и държавата? Ние трѣбва да вървимъ по-смѣло, защото иначе реформата ще остане единъ палиативъ и нѣма да даде ония резултати, които очакваме отъ нея — нито ще донесе омиротворение, нито ще задоволи нуждитѣ и очакванията на маситѣ.

Тѣй че тѣзи три-четири дефекта азъ предлагамъ — следъ като нахвърлихъ тия мисли — да бѣдатъ поправени въ комисията и да се намѣри начинъ, щото селянитѣ да се ползватъ отъ тази институция не само по отношение на частнитѣ кредитори, но и по отношение на държавата, Земледѣлската банка и кооперациитѣ. Държавата — пакъ повтарямъ — не трѣбва да дава лошъ примѣръ. Тя би трѣбвало да започне съ жертви отъ себе си. Правейки социална политика, и тя трѣбва да прави жертви, защото тя, като живъ организъмъ, има всичкия интересъ да запази днешното си устройство и да предотврати сътресенията.

Но въпрѣки тѣзи недостатѣци, ние ще гласуваме за законопроекта, защото той, както казахъ, е една крачка напредъ, защото — повтарямъ тая си мисль и сега — войникътъ като воюва на фронта, стѣпка по стѣпка ще завоюва позициитѣ. Днесъ ще завоюваме тази позиция, за да можемъ въ последствие да постигнемъ пълния обектъ.

Г. г. народни представители! Остава втората частъ отъ законопроекта. Това е въпросътъ за *omstead'a*, казано по английски — въпросътъ за закрилата на челяднитѣ имоти. Законопроектътъ предвижда да не могатъ да се секвестриратъ и продаватъ на публична продажъ 40 декара земя. Азъ смѣтамъ, че тази мѣрка е недостатъчна. Азъ считамъ, че земледѣлското население трѣбва да бѣде покровителствувано, но трѣбва да бѣдатъ покровителствувани не само тия, които иматъ земя. Ние ще се стремимъ да създадемъ въ бѣдеще едно интензивно земледѣлско стопанство, ние ще се стремимъ да увеличимъ нашето скотовѣдство. И когато вне давате една опора на тѣзи, които оратъ земята, ние ще трѣбва да дадете сжщевременно една опора и на онѣзи, които развѣждатъ добитѣкъ. Ще

трѣбва да вземемъ за мѣрило 50 декара полска земя, която да не бѣде отчуждавана. Стойността на тѣзи 50 декара ще трѣбва да бѣде взета за основа и приложена и по отношение на другитѣ земледѣлски стопани, които нѣматъ земя, но се занимаватъ съ земледѣлие или скотовѣдство. Отъ друга страна, казахъ нѣкои, че имало мѣста въ Кочериново и другаде, които се продавали по 25 и дори по 50 хиляди лева декартѣт. Значи, ще има хора, които при 50 декара въ тѣзи мѣста ще бѣдатъ облагодѣтелствувани отъ закона много повече отъ онѣзи, които иматъ своитѣ 50 декара въ полето. Азъ смѣтамъ, че по отношение на такива трѣбва да се вземе за база стойността на 50 декара въ полето, която да се обяви несеквестрируема. Защото, както ви казахъ, мотивътъ на законодателя е да създаде единъ социаленъ стабилизаторъ. Той не може да иска да фаворизира богатитѣ прѣдъ беднитѣ. Неговата целъ е да закриля срѣднитѣ и дребнитѣ съществуваия. И тѣй, вземайки за мѣрило 50 декара полски имоти или тѣхната стойностъ, да бѣде изчисленъ тоя размѣръ и за другитѣ култури, и за другитѣ земледѣлски стопанства, за да могатъ и тѣ да се ползватъ отъ облагитѣ на закона и да си устроятъ стопанство, и това мѣрило нито да се понижава, нито да се повишава. Азъ смѣтамъ, че това отговаря на социалната правда, която трѣбва да ни движи въ случая. Мисля, че и г. министрътѣ на земледѣлието ще се съгласи въ комисията да бѣдатъ направени тѣзи поправки, за да се осмисли законопроектътъ и добие приложение въ бѣдеще.

Г. г. народни представители! До сега се занимавахъ съ въпроситѣ, които повдига тоя законопроектъ. Сега трѣбва да ви кажа и възраженията които ние чуваме отъ паричнитѣ капиталисти и отъ тѣхнитѣ теоретици. Когато едно голѣмо мнозинство отъ народнитѣ маси, както и теоретици, и професори, и държавници казватъ, че трѣбва да стане девалвация — рѣзана на паритѣ, влоговетѣ и задълженията — нѣкои отъ паричнитѣ капиталисти казватъ: по-сѣга се на светата и неприкосновена частна собственостъ. Този аргументъ можеше да бѣде казанъ, ако ние се намирахме въ епохата отъ преди 50 години, когато собствеността бѣше света и неприкосновена, а не въ днешно време, когато всички смѣтаме, че собствеността трѣбва да бѣде наистина основа на днешния общественъ строй, но само когато се владѣе и притежава отъ болшинството. Когато малцинството ще притежава собствеността — земята и богатствата — ние ще бѣдемъ противъ тая света и неприкосновена частна собственостъ, защото ние не искаме да създаваме сътресения. Азъ ви казвамъ, че мотивитѣ на законопроекта сж отъ социално естество. Собствеността нѣма да бѣде защищавана като една фикция, като една светиня, като единъ фетишъ; тя ще бѣде защищавана като институтъ дотогава, докогато не е вредна за обществото и е изворъ на творчество и инициатива. Но тогава, когато народътъ бѣде обезземленъ или безимотенъ и когато петъ хиляди души ще завладѣятъ богатствата, кой човѣкъ ще вдигне ръка да защищава светата и неприкосновена частна собственостъ?

П. Стоевъ (раб): Петтѣхъ хиляди души заедно съ васъ.

С. Петковъ (нац. л): Чрезъ парламентаризма и реформитѣ, които ще провеждаме, ние ще докараме работата до тамъ, щото собствеността у насъ да не бѣде въ рѣцетѣ на 5 хиляди души, а да бѣде, ако не въ рѣцетѣ на 6 милиона, то въ рѣцетѣ на 4 милиона души.

П. Стоевъ (раб): Приказки отъ „1001 нощъ“!

С. Петковъ (нац. л): Има едно второ възражение, изтъкнато отъ г. Асень Цанковъ въ в. „Изгртѣвъ“, а четохъ го и другаде. То е, че ако се предприеме тази реформа, за която тукъ ратувамъ и пледирамъ и която азъ смѣтамъ, че въ края на краищата ще стигне до рѣзана банктотитѣ, кредититѣ щѣлъ да пропадне, капиталитѣ ще избѣгатъ и кредитоспособността и спестовността ще се унищожатъ. Колкото първиятъ аргументъ за светата и неприкосновена частна собственостъ е несъстоятеленъ — ние, националибералитѣ, които сме поддръжници на частната собственостъ и които смѣтаме, че тя трѣбва да се защищава като основа на днешния общественъ строй, отхвърляме тоя аргументъ — толкова по-несъстоятеленъ е вториятъ аргументъ, че кредититѣ ще загине, че капиталитѣ ще избѣгатъ и че кредитоспособността и спестовността ще се унищожатъ, ако се прокара предлаганото мѣроприятие. Г. г. народни представители! Когато единъ кредиторъ отпуска кредитъ, той преди всичко си прави смѣтката, той не го дава на вѣтра, той има една гаранция въ имуществото на длѣжника, на този, който търси кредитъ, и по малко въ неговата лич-

ност. И когато той отпуска кредит, той най-често го отпуска срещу имущественото състояние на длъжника. Това въ банковото дѣло се казва гаранционен маржъ. Този гаранционен маржъ, когато сж сключени задълженията въ 1929 г., когато ценитѣ на продуктитѣ и на земята бѣха повисоки, бѣше много по-високъ и представляваше гаранция за даденитѣ капитали. Днесъ, когато ценитѣ сж паднали, гаранционниятъ маржъ е намалѣлъ, той днесъ не може да покрие задълженията, които тежатъ върху дадено стопанство. Следователно, на тия, които днесъ плачатъ за кредита, трѣбва да имъ се отвърне: кредитътъ е унищоженъ, защото сж отпуснати заеми, като се е имало предъ видъ имотитѣ на длъжника по тогавашната оценка; сега, когато имотитѣ сж обезценени съ 40—50%, безспорно, че гаранцията, която е дадена отъ длъжника на кредитора, е намалена, и обеднялиятъ длъжникъ не може да я замѣни съ нищо. Значи, наполовина кредитътъ е подробенъ, унищоженъ.

Какво приказвате вие, г-да парични капиталисти и тѣхни теоретици, като не искате да правите никакви жертви, какво ще възразите срещу този гаранционен маржъ, срещу тази теория? Какъ можете да кажете, че ако ние не предприемемъ тѣзи мѣрки, вие ще можете да вземете вашитѣ пари отъ тия длъжници, когато ценитѣ на тѣхнитѣ имоти сж спаднали и, ако ги проладете на публична продажня, не можете да получите отъ тѣхъ нито дори половината отъ това, което имате да вземате? Не е ли явно за васъ, които поддържате тая теория, че тя не издържа критика? Докато ние казваме, че трѣбва да цѣримъ болестта, а за това е нужно да се възстанови икономическото равновесие съ рѣзане, вие казвате: „Не, днешното положение трѣбва да продължава, защото унищожениятъ кредитъ ще избѣгва!“ Това е една несъстоятелна теория, една нездрава мисль, която се диктува отъ егоизма на паричнитѣ капиталисти, които не искатъ да правятъ никакви жертви, като всѣки лихваръ, и измислятъ теории, които не могатъ да имъ помогнатъ.

Третиятъ аргументъ е, че паритѣ, капиталитѣ щѣли да избѣгатъ. Г. г. народни представители! Капиталитѣ не могатъ да избѣгатъ отъ България. Капиталитѣ отъ 1920 г. до днесъ доволно много се рентираха — тѣ получаваха 15, 18, 20, 30% лихва. Азъ имамъ статистическитѣ данни, но не искамъ да ги цитирамъ, за да не ви отнемамъ времето. Отъ тия данни се вижда, че въ чужбина сж много низки шконто и лихвенитѣ процентъ. Въ България капиталитѣ получавагъ извънредно голѣма лихва. Тѣ не могатъ да намѣрятъ тая колония, това Елдorado на друго мѣсто, за да напуснатъ България. Защото това сж капитали, спечелени безъ особенъ трудъ, отъ една страна, и, отъ друга страна, защото ценитѣ на стокитѣ паднаха и защото въ голѣма степенъ тѣ сж се формирали отъ високи лихви. И ако рекатъ да бѣгатъ българскитѣ капитали — защото повечето сж български — тѣ не могатъ да отидатъ и да се настани въ чужбина, защото и тамъ има рискове, и тамъ може да настане девалвация, и тамъ може да стане революция, и тамъ може да се яви подобна трѣска за ликвидация, каквато я има у насъ и по цѣлия свѣтъ. И въ Англия падна валутата, защо да не падне въ Швейцария? Говори се, че и доларътъ може да падне. Капиталитѣ, понеже не ще намѣрятъ високи лихвени проценти въ чужбина, понеже тукъ все пакъ ще бждатъ по-добре, понеже рискътъ и тамъ и тукъ е еднакъвъ, ще си останатъ пакъ тукъ. Така, че и този аргументъ е несъстоятеленъ и не представлява една здрава мисль, която да ни накара да се вслушаме въ нея и да изоставимъ реформата.

Г. г. народни представители! Когато въ частния животъ, въ частни разговори споримъ за тая реформа — защото тая реформа е завладѣла умоветѣ и на селяни и на граждани, и на управници и на опозиция, и на интелигентни и на прости — когато ние споримъ, на насъ се приповтарятъ отъ реакционеритѣ, които сж противъ реформата, известни съображения, които азъ намѣрихъ въ една книга, писана отъ Цицеронъ преди повече отъ 2.000 години, озаглавена „Обязаноститѣ“. Искамъ тия аргументи да ви ги цитирамъ, за да видите, че тия хора сж проспали повече 2.000 години.

П. Стоевъ (раб): Историята се повтаря.

С. Петковъ (нац. л.): ... нищо ново не сж научили отъ новото време и отъ всѣки станали събития досега. Понеже тѣ казватъ, че ние правимъ една болшевишка операция, азъ ще ви цитирамъ Цицерона, за да видите, доколко мозъцитѣ на тия хора, останали 2.000 години назадъ, сж скосани.

Цицеронъ казва въ своята книга „Обязаноститѣ“: (Чете) „Онѣзи, които искатъ да бждатъ приятели на народа, и да отнематъ богатствата на богатитѣ, да унищожатъ или намалятъ задълженията и пр., тѣ подра-

вятъ основитѣ на държавата, тѣй като задачата на тая последната е да защитава собствеността“.

И. Симеоновъ (д): Цицеронъ е билъ цѣль народнякъ (Смѣхъ). Той е родоначалникъ на народняцитѣ!

С. Петковъ (нац. л): (Продължава да чете) ... „Тѣ иматъ смѣлостта да предлагатъ отнемането богатата отъ тѣхния законенъ притежател, за да се дадатъ на другъ. За подобно предложение краль Агистъ (единъ краль на Спарта) е билъ екзекутиранъ отъ лакедемонянитѣ. Да се унищожатъ задълженията? Но какво означава това, освенъ че онзи, на когото съмъ далъ заемъ пари, ще купи земя съ моитѣ пари?“ Днесъ се даватъ сжшнитѣ тия аргументи. Противъ Цицерона се противопоставилъ Катилина, който не е болшевикъ, не е комунистъ, но е голѣмъ реформаторъ, който предлагалъ реформи не за да унищожи обществото и неговитѣ порядки и институции, но за да го запази, както ние днесъ искаме да направимъ. Тогава срещу този голѣмъ реформаторъ Цицеронъ е възстаналъ и въ книгата си „Обязаноститѣ“ е писалъ противъ него. Катилина е възстаналъ, защото не е могълъ чрезъ Римския сенатъ да прокара реформитѣ си.

И. Симеоновъ (д): Изглежда, че Катилина е отъ кондизираниитѣ!

С. Петковъ (нац. л): Идватъ Спартакусъ, братята Гракии, народни трибуни, които не сж били комунисти, но сж били реформатори, и тогава Цицероновци сж видѣли сигурно своята голѣма грѣшка.

П. Стоевъ (раб): И затуй днесъ германскитѣ комунисти се казватъ спартакисти.

С. Петковъ (нац. л): Това не е важно.

П. Стоевъ (раб): Историята се повтаря, г. Петковъ, така е.

С. Петковъ (нац. л): И тѣй, г. г. народни представители, ние ще изцѣримъ кредита, като премахнемъ болестта. Болестта е стопанската криза, нарушеното стопанско равновесие. Дайте да премахнемъ съ голѣми и по-смѣли реформи стопанската криза, и кредитътъ самъ по себе си ще дойде. Въ миналото народитѣ сж преживявали и девалоризация и инфляция на паритѣ. Вие знаете много добре, че ние преживѣхме инфлацията. Следъ като я премахнахме и установихме stabilitetъ на лева, ние забравихме миналото и парата започна пакъ да се приема съ довѣрие и да се пести, макаръ че много български граждани-спестители да бѣха пропаднали отъ инфлацията. Сжщото ще стане и днесъ. Като се премахне болестта, ще дойдемъ до stabilitetъ и кредитътъ самъ по себе си ще дойде. Следователно, този аргументъ, за унищожението на кредита, за емигрирането на капитала, за неговото бѣгство, е праздна работа, която се поддържа и ще се поддържа или отъ личенъ егоизъмъ или отъ голѣмо реакционерство и консерватизъмъ.

Г. г. народни представители! Ще ви цитирамъ едно мнение на Кейнсъ, голѣмъ английски икономистъ, който казва: (Чете) „Много важни причини заставятъ свѣга да върви по нашия пътъ — пътътъ на лирата-стерлинга — защото неволята на народитѣ, като последица на дефлацията и на низкитѣ цени, които и Англия претърпѣ, я има въ повечето страни“. По-нататъкъ той казва: (Чете) „Господствуващитѣ разбирания отстъпватъ мѣсто на новитѣ разбирания“. Азъ смѣтамъ, че ние въ България ще вървимъ напредъ но не точно по пътя на лирата-стерлинга. Вѣрно е, че ако не се предприематъ реформи, пътътъ на лирата ще се наложи, защото при туй положение, когато всѣкидневно се върви изъ пътя на дефлацията, народитѣ ще намѣрятъ начинъ да се освободятъ отъ нея, която ги скосава. Когато нашиятъ платеженъ балансъ винаги е въ пасивъ, безспорно е, че нашиятъ левъ ще бжде заплашванъ. Но азъ смѣтамъ, че ние не можемъ и не трѣбва да вървимъ по пътя на инфлацията и подбиване курса на монетата, защото тамъ нѣма разумъ, тамъ нѣма граници, тамъ нѣма смѣтки и изчисления. Англия може да си допусне този дуксъ, но ние сме малка страна и тази операция поне за сега е опасна, защото не може да се пресмѣтне докъде ще се стигне.

Най-добриятъ пътъ е пътътъ на девалюацията, на предварителното изчисление: процентътъ на спадането на стокитѣ е толкова, толкова и ние ще отрѣжемъ отъ нашата

монета и пакъ ще я закрепимъ. Много ясна и много добра операция, безъ всѣкакъвъ рискъ. Тази операция е била предприемана въ миналото у други народи, въ много страни. Да не мислите, че съ нея ние изнамираме Америка? Азъ имамъ тукъ данни, нѣма време да ви ги разправямъ. Въ всѣки случай, тази операция е ставала и, следователно, ние вървимъ не по нѣкакъвъ новъ, а по единъ старъ, отбѣканъ пътъ. Този пътъ не е болшевишки, а е пътъ на голѣми държави. За да спасимъ нашето общество и нашата държава отъ сътресения, намъ не остава, освенъ да тръгнемъ по него — по пътя на девалюацията, единствениятъ пътъ, по който най-скоро, най-безболезнено ще дойдемъ до онова положение, въ което бѣхме презъ 1929 г., като възстановимъ стопанското равновесие.

Дали вие ще възприемете тѣзи реформи, не зная, но азъ смѣтамъ, че който не разбира нуждитъ на днешния моментъ, той не е разбралъ смисъла на новото време, нито духа на следвоенната епоха, нито влиянието, всрѣдъ което свѣтътъ се развива. Ние трѣбва да кажемъ на капиталиститъ, които се противопоставятъ на тази и на други подобни реформи и които не могатъ да направятъ жертви, че съ това по-малко ще загубятъ, отколкото иначе, защото и безъ това нѣма какво да взематъ, тъй като вземанията имъ сѣ несъбираеми.

Азъ пакъ се повръщамъ на мисълта, че понеже гаранционниятъ маржъ е падналъ, тѣ не могатъ да събератъ своитъ вземания изцѣло и ще трѣбва да се съгласятъ да възприематъ тази реформа, която само ще внесе успокоение въ обществото. По този начинъ ще се възстанови стопанското равновесие. Макаръ нѣкои да викатъ, че съ това ние ще нанесемъ ударъ върху частната собственостъ, азъ смѣтамъ, че тя нѣма да бѣже засегната, защото този, който е ималъ 50 000 л. въ 1929 г. и съ тѣхъ е могълъ да купи, примѣрно, 25 декара земя, днесъ съ тѣзи 50 000 л. може да купи 50 декара, следователно, ако се отрѣже половината, икономическата стойностъ на неговитъ пари пакъ ще бѣже запазена. Явно е, че ако реалната стойностъ на парата ще бѣже запазена, този човѣкъ нѣма съ нищо да пострада въ икономическо отношение, когато при днешното положение, ако запази сегашната икономическа стойностъ на паритѣ си, той ще е забогатѣлъ безъ трудъ и безъ усилие, а това е несправедливо.

Азъ съмъ къмъ края на моята речъ.

П. Стоевъ (раб): Г. Петковъ! Понеже казвате, че сте къмъ края, искамъ, преди да свършите, да отговорите на единъ въпросъ: какъ конкретно ще се подобри положението на селянина отъ това, което Вие казвате?

С. Таковъ (з): Не можа ли да го разберешъ?

П. Стоевъ (раб): Конкретно искамъ да ми каже.

С. Таковъ (з): Законътъ се прави за тази работа.

С. Петковъ (нац. л): Г. г. народни представители! Днешната държава ще трѣбва решително да нагазва въ областта на стопанския животъ. Тя ще трѣбва непременно да стане единъ по-силенъ, по-волеви, пулсиращъ съ ритѣма на живота, механизъмъ. Тя ще трѣбва да се намѣсва като регулаторка, за да може тамъ, гдето има тежести и блага, да ги разпредѣля, и тамъ, гдето има бедноти, да ги изцѣрпва, за да може да намалява противоречията и да изгражда благоденствието на маситѣ. Не направи ли това, тя нѣма да създаде онзи слой, за който азъ ви говорихъ въ началото на речта си, който е източникътъ на богатата. Защото за мене източникътъ на богатата днесъ сѣ срѣднитъ и дребнитъ съсловия, тѣ съхраняватъ енергията на нацията, тѣ сѣ, които творятъ богатата и сѣ източници на всички жизнени сокове, тѣ сѣ крепители на държавата и ние сме длъжни да ги покровителствуваме. Ако ние се откажемъ да ги покровителствуваме, тѣ ще ни изоставятъ и ще се ориентиратъ къмъ червениятъ.

Нѣкой отъ работницитѣ: Тамъ е вашата трагедия.

С. Петковъ (нац. л): Тамъ е, разбира се. — Ние трѣбва да създадемъ единъ слой, който да брани тази държава, който да милѣе за нея, който да ви чути главитѣ, когато отивате да я разрушавате. Ние не искаме да стигнемъ до положението — разберете го — да болшевиизирате цѣлото общество. Ние не искаме собствеността да мине въ малко ръце, маситѣ да се пролетаризиратъ и болшевиизиратъ, защото когато маситѣ се болшевиизиратъ, когато обществото се болшевиизира и войската ще се болшевиизира, ще се болшевиизираме и ние и полицията. Ние отъ тукъ (Сочи

крайната дѣсница) до тукъ (Сочи лѣвицата, безъ крайната лѣвица) имаме тази задача, да вървимъ по пъти, който казахъ. Който не иска да разбере смисъла на туй, което казвамъ, той е останалъ назадъ, той нищо не е разбралъ.

П. Стоевъ (раб): Разбираме смисъла — защита на буржоазията.

С. Петковъ (нац. л): И азъ смѣтамъ, че тѣзи, които не искатъ реформи, тѣ сѣ най-добритъ ваши приятели. Ако има нѣкой, който да е вашъ душманинъ, вашъ неприятелъ, тѣ сѣ тѣзи, които сѣ за смѣли реформи и съ тѣзи реформи искатъ да ви отрѣжатъ крилетѣ, да ви направятъ невъзможни и да нѣмате почва за съществуване.

П. Стоевъ (раб): Тамъ е трагедията — че не можете да направите това.

С. Таковъ (з): Чакайте, ще чуемъ и вашето становище какво е.

С. Петковъ (нац. л): Г-да! Съвременниятъ строй, за който комуниститѣ казватъ, че е изгнилъ, че ще рухне, смѣтамъ, че има сили, че е глѣвъкъ да се реформира, а да продължава да съществува. Азъ се опасявамъ, че той може да рухне само отъ егоизма и алчността на капиталиститъ и отъ тѣхната несъобразителностъ и упоритостъ.

П. Стоевъ (раб): И така е.

С. Петковъ (нац. л): Но той — капитализмътъ — има сили въ себе си да се реформира. Да доловимъ тѣзи сили и разумно да ги съчетаемъ и проведемъ, за да спасимъ обществото — това е нашата задача. Азъ завършвамъ съ латинската максима, която навремето, когато сѣмъ ставали борбитѣ въ Римъ за социално преустройство, е била казвана отъ тогавашнитѣ реформатори на управляващитѣ и имотнитѣ: „Melior est pauca dividere, quam totum perdere“ — по-добре е половината да се раздѣли, отколкото всичко да се загуби. (Ржесплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Мисля, че нѣма нужда да декларирамъ още въ началото, че азъ се явявамъ тукъ, за да изкажа своето задоволство, че се внася единъ такъвъ законопроектъ.

П. Стоевъ (раб): По-високо, г. Пждаревъ, не се слуша.

Н. Пждаревъ (д. сг): Нѣма да се намѣри не въ Народното събрание, но въ обществото, човѣкъ, който да не приеме и да не признае, че законъ за закрила или за защита на земеделския стопанинъ се налага да се създаде. Преди година и половина, на 28 октомврий 1930 г., като народенъ представителъ, азъ съзнавахъ, че трѣбва...

Обаждатъ се: Нищо не се чува. Говорете по-високо.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г-да! Въ 8 часа не мога да говоря по-високо. Г. председателятъ желае да говоря сега и азъ ще говоря, въпреки че съмъ уморенъ. Затова почвамъ съ такъвъ низъкъ тонъ. Може би по-нагатакъ ще успѣя да го повиша. Сега не мога да говоря по-високо.

Още на 28 октомврий 1930 г., съ едно законодателно предложение, подписано отъ повече отъ 60 народни представители, ние заявихме тогава на Народното събрание, че една бърза намѣса на държавата е наложителна, за да може да се помогне на особено тежкото положение, въ което сѣ поставени селскитѣ стопани. Видяхме се, че онази задача, която управлението си бѣше задало, съ създаването на закона за земеделскитѣ стопанства, цѣлше да рухне, ще рухне, ако не се взематъ мѣрки да се предпази нашето селско стопанство отъ онѣзи удари, които се готвѣха да му бѣждатъ нанесени. Тогавъ азъ считахъ, че държавата ще трѣбва да се намѣси бързо не съ тѣзи мѣрки, които се предлагаха въ законодателното предложение, не и съ тѣзи, които сега съ този законопроектъ се предлагатъ, защото тѣ сѣ мѣрки за дълкуване временно на една стопанска болестъ. Наложителни сѣ мѣрки да може изобщо да се предпази отъ боледуване нашето селско стопанство. За голѣмо съжаление, държавата, било като

управление, било чрез своите кредитни учреждения, се е явявала въ помощ на земеделското стопанство да лъкува създадени болести, но всъкога е пропускала да вземе мърки да предотврати заболяванията.

Явно беше от 1929 г. насам, че положението на селяните стопани е застрашено от невъзможността да посрещнат задължения си. Обезценяването на техният продукт — не само на хранител, но изобщо на земеделските продукти — ги поставяше въ невъзможност, при голъмото им желание, което имат, да урегулират своите задължения. Тръбва да се признае, г. г. народни представители, че нашият селянин е коректен към своите кредитори, внимателен, и има желание да урежда своите задължения, но при положението, въ което той беше поставен, при това намаление ценит на неговите продукти, не можеше, при най-голмата му добровля, да посрещна своите задължения и да уреди своите смѣтки. И тогава се явяваше опасността за него да бъде поставен въ невъзможност изобщо не само да урежда своите задължения, но и да бъде стопански елементъ въ нашия стопански живот, да бъде стопански производител; застрашаваше се не само неговото спокойствие, спокойствието му на производител, но и неговата възможност да бъде производител. Оная мисъл, която се поддържаше тукъ отъ г. Петковъ, че държавата трѣбва да вземе всички мѣрки, за да създаде срѣдното стопанство, е права. Азъ бихъ казалъ, държавата трѣбва да вземе всички възможни мѣрки не да го създаде — то съществува — но да го закрепи и да го разшири. И затова смѣтамъ, че се налагаше държавата да вземе известни мѣрки, за да даде възможност на селяните стопани да се опомнятъ, да си провѣрятъ силитъ, да могатъ да си направятъ единъ новъ планъ, единъ новъ бюджетъ на своя стопански животъ, за да могатъ лека-полека да излѣзатъ отъ това тежко положение, въ което сѣ поставени.

Ние, народни представители, считахме тогава, че първата мѣрка, която трѣбваше да се вземе спрямо селянитъ, е да се запазятъ техниятъ имоти отъ отчуждения за известно време, докогато имъ се даде възможност да се опомнятъ, да провѣрятъ смѣтитъ си, да провѣрятъ онова, съ което разполагатъ, да се съобразятъ съ него за удовлетворение на своите нужди лични, семейни, стопански и тия на своите длъжности. Това беше главната задача на законодателното предложение отъ 1930 г.: да може да се спре до края на 1932 г. изпълнението на листоветъ спрямо длъжниците, да се спре продажбата на недвижимитъ имоти на селяните-стопани. Разбира се, това не разрешаваше въпроса — не можеше и да го разреши — но съ него се целеше да се внесе едно успокоение у селянина-стопанинъ, да не мисли той, че може всѣки моментъ да остане на улицата и да се мѣчи въ този срокъ отъ две години да намѣри начини да уреди своите задължения. Разбира се, презъ това време държавата, управлението, трѣбваше да намѣри възможностъ да даде своето съдействие чрезъ единствения за сега държавенъ кредитенъ институтъ у насъ — Земеделската банка — който би могълъ и който би трѣбвало да дойде въ помощъ на земеделеца-стопанинъ съ своите нови, засилени кредити.

Но, г. г. народни представители, този законопроектъ тогава пропадна, макаръ че при разглеждането получи одобрението почти на повечето парламентарни групи. Доколкото си спомнямъ, никоя парламентарна група тогава не се обяви противъ него.

Тогава парламентарната група на Земеделския съюзъ обяви, че това законодателно предложение е отъ по-голмо значение, отколкото законопроектътъ за закупуване и износъ на зърнени храни. Това законодателно предложение, макаръ прието отъ Народното събрание почти единодушно, не можѣ да стане законъ. Азъ съмъ доволенъ, че тогавашниятъ министъръ на земедѣлнето г. Григоръ Василевъ вчера заяви, че приема, одобрява положенията въ настоящия законопроектъ. Отъ това разбирамъ, че той е приемалъ и положенията въ това законодателно предложение. Но изглежда,...

Министъръ Д. Гичевъ: Изглежда късно свѣрилъ часовника си.

Н. Пѣдаревъ (д. ср.) ... че тогава нѣкои други много по-важни съображения или по-важни задачи на управлението не сѣ му дали възможностъ да подкрепи това законодателно предложение, за да добие формата на законъ. Но, въ всѣки случай, вижда се, че между тогавашното правителство и днешното не е имало различие въ съзнаване нуждата да се взематъ известни мѣрки за закрила, за защита на земеделеца-стопанинъ. Тогава г. Липчевъ е

заявилъ: (Чете) „Азъ се съгласявамъ да се приеме по принципъ този законопроектъ, но прибавямъ, че този голъмъ въпросъ, много сложенъ, много прететенъ, много деликатенъ, правителството ще се погрижи да го вземе въ рѣшетъ си, както и прави. Само по себе си се разбира, че правителството не може да върви съ една бързина необикновена, ей така за день-два да разреши въпроса. Може да закѣснѣ нѣкой день, обаче въпросътъ трѣбва да се обмисли всестранно“.

Г. г. народни представители! Изглежда, че ние, като народни представители, всъкогажъ малко повече бързаме, защото ...

Е. Шидерски (з): Трети мандатъ чакайте.

Н. Пѣдаревъ (д. ср.): ... се увличаме отъ гражданитъ, въ срѣдата на които живѣемъ, виждаме особено тежкитъ условия, въ които сѣ поставени и все бързаме нѣкакъ-си да можемъ по-скоро да имъ помогнемъ. Азъ виждамъ, че и днешното правителство, за да се справи съ такива ясни, по разбиранията на преждеговорившитъ, въпроси, трѣбваше му доста време, за да ги обмисли, за да ги прецени. И както виждате, три законопроекти бѣха представени на обществото за обсъждане, а два на Народното събрание отъ министра въ разстояние на нѣколко месеца. Всичко това показва, че наистина въпросътъ е много деликатенъ и че трѣбва всестранно обсъждане и зрѣло обмисляне.

Г. г. народни представители! Никой нѣма и не може да упрѣкне управлението, че бави единъ въпросъ тогава, когато работи върху него. Забавянето става само отъ страхъ да не би да се сгрѣши. Защото върно е, че материята, която се засѣга, е отъ такова естество, че ако при законодателното постановление се допуснатъ грѣшки, може би тѣ ще иматъ непоправими последици. И затова не само отговорността на министра, когато внесе законопроекта, е голъма, но голъма е отговорността и на Парламента, когато ще го приеме. И азъ смѣтамъ, че въ парламентарната комисия ще бждатъ зрѣло преченени всички онѣзи въпроси, които тукъ се изнасятъ, за да не се направятъ грѣшки, които могатъ да иматъ лоши последици.

Г. г. народни представители! При разглеждането на този законопроектъ азъ смѣтамъ, че онѣзи голѣми въпроси, които се повдигнаха отъ г. Петковъ, не трѣбва да ги повдигаме, защото самото правителство не ги постави на разрешение. А и не могатъ тѣ отъ Народното събрание да бждатъ решени, ако правителството само, следъ обстойно проучване, следъ преценяването на всички онѣзи условия, въ които има да се прилага законътъ, не направи своето законодателно предложение, не излѣзе съ своя законопроектъ. Не сме въ състояние ние, г. г. народни представители, да можемъ да проучимъ въпроситъ, да можемъ съ сигурно законодателно мѣроприятие да дадемъ разрешение, каквото животътъ изисква и каквото той налага. По тѣзи въпроси инициативата на народното представителство е нужна само дотолкова, доколкото то може да подкани правителството да вземе мѣрки, за да може законопроектътъ да бжде навреме внесенъ.

Г. г. народни представители! Задачата на законопроекта, тъй както е внесенъ, се свежда, първо, къмъ запазване на земеделското стопанство отъ разорение, второ, да може да се разреши по единъ безболезненъ начинъ въпросътъ за дълговетъ и, трето, да могатъ да се възвѣрнатъ имотитъ на тѣзи земеделци, на които тѣ сѣ били отчуждени чрезъ публични търгове, чрезъ продажба отъ сѣдитъ-изпълнители.

Постановленията на законопроекта, касателно запазването на трудовитъ стопанства, сѣ едно разширение на съществуващитъ вече законоположения по този въпросъ. Предвиденитъ въ досегашния законъ 20 декара неотчуждаеми челядни имоти законопроектътъ ги увеличава на 40 декара. Това е единъ въпросъ, г. г. народни представители, който, вървамъ, въ комисията ще бжде по-обстойно обсъденъ, защото увеличаването числото на декаритъ, които трѣбва да бждатъ запазени за селския стопанинъ, е въ тѣсна връзка съ кредита, който този стопанинъ ще има предъ кредиторитъ, когато ще трѣбва да задоволи всичкитъ си стопански и домакински нужди. Ако държавата можеше да създаде условия, при които селянитъ-стопани по-рѣдко, по-малко биха прибѣгвали до частни кредитори, ако можеше да имъ се явява въ помощъ за всички техни нужди държавниятъ кредитенъ институтъ — Земеделската банка или кредитнитъ кооперации, създавани подъ закрилата на Земеделската банка, въ такъвъ случай можеше по-лесно да се оперира и по-лесно да се опредѣля по-високъ предѣлъ на имотитъ, които трѣбва да се запазятъ за земеделеца-стопанинъ. Но една такава мѣрка е въ връзка съ разбиранията на техницитъ.

че въ нашия живот, за да може едно стопанство горедолу да преживява, единъ такъв размъръ на движими имоти — 40 декара — му е безусловно необходимъ.

Г. г. народни представители! Размърът на челядните имоти не може, смѣтамъ, така рѣзко, или така абсолютно да бѣде опредѣленъ, безъ да се държи смѣтка за самото селско стопанство и за членоветъ на това селско стопанство. Ако ние искаме да бѣдемъ по-полезни съ нашето законодателство, когато ще се опредѣля този размъръ, ще трѣбва да държимъ смѣтка за числото на членоветъ на семейството, колко души живѣятъ въ това семейство, колко души влагатъ труда си, на колко души ще трѣбва да се даде възможностъ да произвеждатъ и да бѣдатъ полезни и за себе си и за обществото. Така щото, когато се опредѣлятъ въ законопроекта абсолютно 40 декара неотчуждаеми за което и да било селско стопанство, азъ смѣтамъ, че тоя въпросъ трѣбва да бѣде добре обмисленъ отъ народното представителство, отъ парламентарнигѣ комисии.

Г. г. народни представители! Най-важниятъ въпросъ е въпросътъ за освобождаване земеделскитѣ стопани отъ частнитѣ задължения, като бѣдатъ прехвърлени тѣ къмъ Земеделската банка. Това е главниятъ въпросъ, който собствено г министърътъ иска да разреши. Тоя въпросъ — за превръщането на частнитѣ задължения на земеделскитѣ стопани въ задължения къмъ Земеделската банка — не може да бѣде сега предметъ на законодателствуване, защото тия дългове не сѣ точно проучени, тѣхниятъ размъръ не е опредѣленъ, нито пъкъ Земеделската банка разполага съ срѣдства, за да може да осѣществи едно такова мѣроприятие.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Часътъ е 8.

С. Даскаловъ (з): Да продължимъ заседанието, докато свърши ораторътъ.

Н. Алексиевъ (з): По-хубаво да вдигнемъ заседанието за понеделникъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ се подчинихъ на желанието ви да говоря до 8 ч., но глава ме боли и повече не мога да говоря. Не съмъ починалъ, и не мога и да почна по самата сѣщностъ на въпроса. Виждате, азъ говоря само за

да отговаря на вашето желание да се изпълни времето до 8 ч.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. г. народни представители! Съгласни ли сте да продължимъ заседанието, докато свърши г. Пждаревъ?

Х. Статевъ (нац. л. о): Нѣма кворумъ, за да се гласува предложение на заседанието.

Отъ земеделцитѣ: Нека свърши.

Н. Пждаревъ (д. сг): Азъ ви заявявамъ, че съмъ изморенъ.

Х. Статевъ (нац. л. о): Министърътъ на земеделството трѣбва да замине тая вечеръ; нѣма да има време.

Министъръ Д. Гичевъ: И да замине, и да не замине, Домучисавъ и безъ това нѣма да се върне, както не се връща вчерашниятъ день.

Х. Статевъ (нац. л. о): Азъ мисля, че нѣма защо да се радвате на това, гдето единъ народенъ представител нѣма да се върне. При едно такова голѣмо болшинство, нищо не ви прѣчи да изпѣдите единъ народенъ представител. Вашъ дългъ е да примирявате.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. Пждаревъ! Можете ли да продължите?

Н. Пждаревъ (д. сг): Уморенъ съмъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Да се вдигне заседанието за вторникъ при сѣщия дневенъ редъ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитѣ представители сѣ съгласни да се вдигне заседанието и идущето заседание да бѣде въ вторникъ съ сѣщия дневенъ редъ, безъ първата точка, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 20 часа)

Председателъ: Н. ШОПОВЪ

Секретаръ: Н. ГАВРИЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ

ПО-ВАЖНИ ПЕЧАТНИ ГРЪШКИ:

стр.	колона	редъ	напечатано	да се чете
975	дѣсна	25 отгоре надолу	свързани съ така	свързани въ така
975	дѣсна	33 отгоре надолу	отъ единъ	отъ никой
976	дѣсна	5 отдолу нагоре	пръвъ дефектъ,	пръвъ голѣмъ
977	дѣсна	24 отгоре надолу	22 души	отбрани
981	лѣва	33 отгоре надолу	за земя	на земя
982	лѣва	4 отгоре надолу	на кредиторитѣ	на кредита
983	лѣва	9 отдолу нагоре	въ разни други банки;	въ Българската народни банка и други;
983	дѣсна	41 отгоре надолу	да разреши	да развие
983	лѣсна	23 отдолу нагоре	въ свѣта	въ страната